Symbol and the Symbolic

Egypt, Science and the Evolution of Consciousness

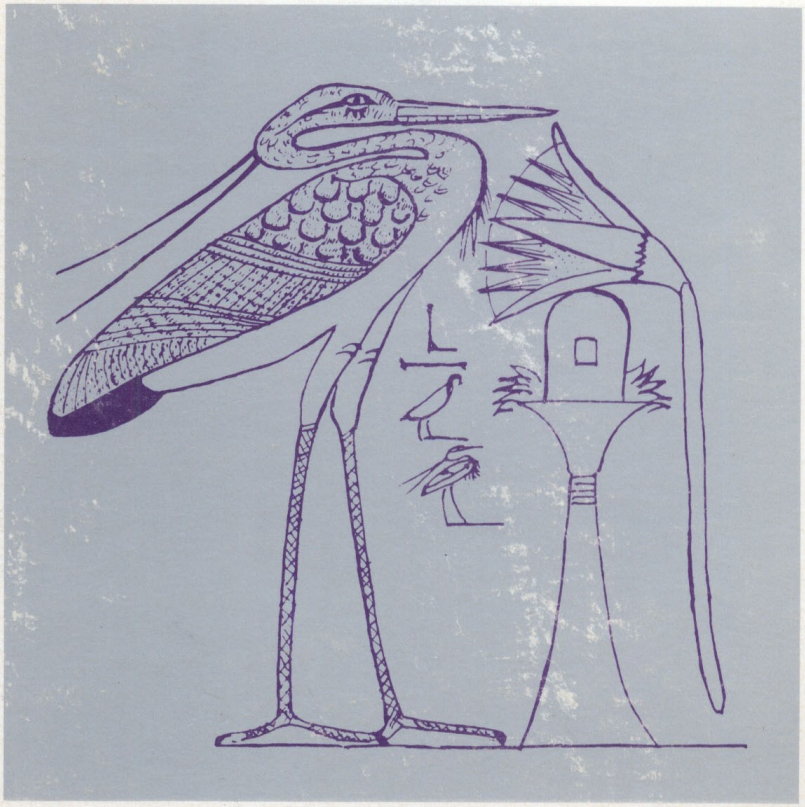

R.A. Schwaller de Lubicz

Translated by Robert & Deborah Lawlor

Simbolul și simbolicul

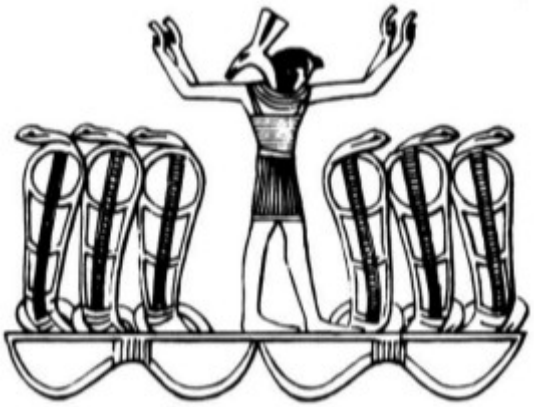

Simbolul și simbolicul

Egiptul, știința și evoluția conștiinței

de

R. A. Schwaller de Lubicz

Ilustrații de Lucie Lamy

AN *AUTUMN PRESS* BOOK

CUPRINS

Prefața traducătorului
Prefața ilustratorului
Prefață
Note despre gândirea modernă
Moduri simbolice
Simbol-sinteză
Cunoașterea înnăscută (rezumat)
Principiul momentului prezent
Obiectul discontinuu în Prezentul continuu
Relația este simbolul ființei
Trecerea: principiul evocării Simbolul ca expresie a unei voințe
Simbolicul
Concluzie
Epilog

Introducerea traducătorului

EXISTĂ O precauţie care poate fi oferită aici cititorului atras pentru prima dată de opera lui R. A. Schwaller de Lubicz. Schwaller de Lubicz foloseşte cuvinte şi forme de gândire specifice mentalităţii noastre raţionalizate actuale, dar cu intenţia de a descrie sau, mai degrabă, de a evoca în noi o mentalitate complet diferită de a noastră, una care a aparţinut înţelepţilor Egiptului antic. Şi din acest motiv, mai mult decât oricare altul, pot apărea dificultăţi în timpul lecturii. În general, aceste două operaţiuni mentale complementare pot fi desemnate ca analitice (modul nostru obişnuit actual) şi modul analogic, mai vechi, dar aceste cuvinte trebuie luate într-un sens mai profund decât cel care le este atribuit în general în prezent. Scrierile lui Schwaller de Lubicz acţionează, aşadar, ca o „sinapsă" între aceste două polarităţi ale inteligenţei, iar o expunere clară şi logică – fie ea arhitecturală, ştiinţifică sau mitologică – se va ridica brusc şi se va extinde într-un imens câmp de gândire interconectat, de o calitate extra-raţională, în care multiplele semnificaţii simultane, deşi resimţite în interior, s-ar putea să nu mai fie disponibile minţii noastre raţionale. Aceste fluctuaţii neanunţate între cele două moduri principale de cunoaştere sunt la început derutante, dar, dacă persistă (uneori fără a înţelege cu adevărat ideea), se pot obţine licăriri ale unei noi relaţii între cunoaşterea interioară şi analiza externă bazată pe senzori.

Derivată din studiul său extins asupra monumentelor egiptene şi a scrierii hieroglifice, tema lui Schwaller de Lubicz despre două minţi calitativ diferite care locuiesc în psihicul uman a găsit un sprijin foarte convingător în cercetările recente asupra creierului. Experimentele cu indivizi cu leziuni cerebrale au relevat o separare sau lateralizare distinctă a funcţiilor corticale, dând naştere unei zone de investigaţie ştiinţifică cunoscută popular sub numele de „mentalitate dreaptă şi stângă".

> *Emisfera stângă procesează informaţiile secvenţial, emisfera dreaptă simultan, accesând mai multe intrări simultan. Emisfera stângă funcţionează în serie; cea dreaptă în paralel. Emisfera stângă este ceva asemănător unui computer digital; cea dreaptă, un computer analog.*[1]

Această localizare în emisfera dreaptă a aspectelor extrem de intuitive ale gândirii, împreună cu capacitatea de recunoaştere a tiparelor nonverbale, este în concordanţă cu calitatea dominantă a minţii care, în viziunea lui Schwaller de Lubicz, ar fi putut produce arhitectura templelor şi scrierea hieroglifică a vechilor egipteni. Prin mit, imagine şi proporţie geometrică, credea Schwaller de Lubicz, egiptenii erau capabili să încapsuleze în scrierea şi arhitectura lor structurile de bază ale universului natural.[2]

Cercetările asupra creierului arată că abilitatea muzicală pare să fie localizată şi în emisfera dreaptă, în special recunoaşterea şi reamintirea tonului, armoniei şi melodiei. Aceste aptitudini muzicale implică recunoaşterea tiparelor auditive de natură holistică şi adesea simultană, foarte diferită de procesele analitice şi verbale care sunt localizate exclusiv în emisfera stângă. Separarea vizualului şi verbalului de sonar şi intuitiv are implicaţii profunde în definirea diferenţei dintre cunoaşterea ezoterică şi cea exoterică.

Robert Ornstein de la Institutul de Neuropsihiatrie Langley Porter a sugerat că, în timpul evoluţiei noastre recente, sensibilitatea intuitivă, non-verbală a emisferei drepte a fost estompată de creşterea dezvoltării active în emisfera stângă, analitică. El susţine că acest dezechilibru în reprezentarea şi comunicarea intracorticală ar putea fi considerat o cauză rudimentară pentru conflictele, tulburările şi discrepanţele care ne predomină în prezent viaţa intelectuală şi socială.

În această scurtă lucrare, Schwaller de Lubicz examinează simbolismul sau, mai degrabă, metoda simbolică în general, nu din punctul de vedere al utilizării noastre contemporane a simbolurilor ca denumiri convenţionale, abrevieri sau ca dispozitive literare, metaforice, ci ca

---

1 Carl Sagan, *Dragonii Edenului*, (New York, Random House) p. 169.

2 Vezi R.A. Schwaller de Lubicz, *Templul din om* (Autumn Press, 1977) şi *Le Temple de l'Homme* (Paris, Caracteres, 1956).

mijloc de transmitere a unei cunoştinţe supraraţionale precise şi a unei viziuni intuitive, care, susţine el, a fost un aspect major al ştiinţei antice.

Atitudinea simbolică a cunoaşterii antice a cultivat intelectul până la punctul de a percepe toate fenomenele naturii înseşi ca o scriere simbolică ce dezvăluie forţele şi legile care guvernează aspectele energetice şi chiar spirituale ale universului nostru.

Ştiinţa modernă, în special fizica subatomică, aşa cum subliniază Schwaller de Lubicz, şi-a extins cunoştinţele despre materie până la punctul în care Natura trebuie considerată suprarațională (ca fiind dincolo de limitele metodelor şi formulelor raţionale). Aceste noi descoperiri şi idei, subliniază el, necesită un vocabular nou şi încă nefondat, precum şi o abordare radical diferită a educaţiei şi a cunoaşterii în sine. Această viziune îl plasează pe Schwaller de Lubicz în contradicţie cu unii scriitori contemporani precum Fritjof Capra, care, în *The Tao of Physics*, susţine că putem, cu metodele noastre ştiinţifice actuale, să trecem direct la o ştiinţă cu dimensiuni spirituale. Schwaller de Lubicz neagă această posibilitate, subliniind că realizarea unei ştiinţe sacre necesită o transformare a minţii care ar altera considerabil relaţia noastră cu cunoaşterea şi exprimarea acesteia. Aici, o înţelegere a inteligenţei hieroglifice a anticilor poate ajuta gândirea contemporană să depăşească impasul intelectual în care se află în prezent percepţia şi metodologiile noastre raţionale. Să încercăm să clarificăm diferenţele dintre procesele de creare a simbolurilor care aparţin fiecăreia dintre aceste două mentalităţi, căci, fără îndoială, tema fundamentală a cărţii este o încercare de a ne conduce de la lectura noastră înrădăcinată, logică şi secvenţială către imediatitatea şi sentimentul de identitate disponibile prin imaginea hieroglifică. Prin gama bogată şi exactă a scrierii hieroglifice antice, gândirea analogică este ridicată de la o perspectivă subiectivă, poetică sau personală la o activitate de cunoaştere precisă, comunicabilă şi universală, pe care se poate baza o ştiinţă a naturii.

Să amplificăm această comparaţie. În forma noastră actuală de scriere, folosim grupuri de simboluri abstracte formate arbitrar (literele noastre alfabetice) care transmit asociaţii sonore şi vizuale memorate. Suntem antrenaţi să gândim şi să comunicăm prin intermediul acestor litere alfabetice - plasate în anumite grupări sau cuvinte (din nou, memorate) - prin reducerea acestor convenţii abstracte în imagini obiective în mintea noastră. Simplu spus, aceasta înseamnă că atunci când citim ”**cat**”, înregistrăm imediat imaginea formată:[3]

Această reducere obişnuită de la o abstracţie mentală nonobiectivă la o imagine delimitată poate fi văzută ca o acţiune iniţial centripetă, care, ulterior, dispersează percepţia şi cunoaşterea într-o clasificare a faptelor deconectate. Folosim numerele într-un mod similar, trecând de la simboluri abstracte la evaluări cantitative. Dar scrierea hieroglifică funcţionează în direcţia opusă sau centrifugă. Imaginea, forma, este acolo concret în faţa noastră şi, astfel, se poate extinde, evocând în privitorul pregătit un întreg complex de noţiuni abstracte, intuitive sau stări de a fi - calităţi, asociaţii şi relaţii care nu pot fi descrise sau definite, ci doar experimentate. Un sentiment de unificare centrat rezultă ulterior din această mişcare expansivă spre interior a minţii. Este necesară o metodă de vizualizare comparabilă cu facultatea noastră auditivă: trebuie să învăţăm să ascultăm imaginea simbolică, permiţându-i să intre şi să pătrundă în conştiinţa noastră, aşa cum ar face un ton muzical care rezonează direct cu fiinţa interioară, neîmpiedicat de mentalitatea de suprafaţă. În acest moment de identitate interioară dintre intelect şi aspectul lumii tangibile evocat de simbol, avem ocazia să trăim această cunoaştere.[4] „Prin metoda simbolică hieratică, scopul nu mai este de a

3 Chiar şi cele mai abstracte sau filozofice cuvinte ale noastre trebuie să fie legate de cuvinte formatoare de imagini pentru a transmite sens.

4 Experimente recente cu delfini ne oferă un exemplu a ceea ce am putea considera o scriere pur sonară. În *Dragonii Edenului*, Carl Sagan relatează că „...delfinii şi balenele, care îşi simt împrejurimile cu o tehnică destul de elaborată de localizare a ecoului sonar, comunică, de asemenea, între ele printr-un set bogat şi elaborat de clicuri a căror interpretare a eludat până acum încercărilor umane de a o înţelege. O sugestie recentă foarte ingenioasă, care nu este investigată, este că comunicarea delfin/delfin implică o recreare a caracteristicilor de reflexie sonară ale obiectelor descrise. În această perspectivă, un delfin nu „spune” niciun cuvânt pentru rechin, ci mai degrabă

traduce lucrurile în termeni senzoriali, ci de a ne pune în starea «magic» identică cu obiectul-simbol, astfel încât să devenim grei cu calitatea greutății, să devenim roșii cu calitatea roșeții, să ardem cu calitatea focului."[5]

Aceste două procese mentale inversează apoi secvența mișcărilor centrifuge și centripete. Modul analitic reduce mai întâi abstracțiunile la o imagine definită, urmată de o proliferare a faptelor deconectate. Modul analogic, pe de altă parte, se extinde mai întâi din imagine în asociații de anvergură, apoi se unifică spre interior. Lao-Tzu, care a trăit și el într-o epocă hieroglifică, a exprimat această interacțiune astfel: „Pentru a te extinde, trebuie mai întâi să te contracți; pentru a te contracta, trebuie mai întâi să te extinzi."

Mintea analitică proiectată spre exterior, care caută obiectivări fixe și cuantificate cu relații dependente de logica ecuațională, era, de asemenea, bine cunoscută gânditorilor antici, dar se pare că a existat un efort de a-i restricționa utilizarea. În *Tratatul despre inițieri* atribuit lui Hermes Trismegistus, găsim un dialog între Hermes și inițiatului Asklepios care întreabă:

> ***Asklepios**: Nu sunt, așadar, toți oamenii la fel de conștienți, Trismegistus?*
> ***Hermes**: Nu toți, Asklepios, au adevărata inteligență. Sunt înșelați atunci când se lasă atrași după chipul lucrurilor, fără a căuta adevărata lor rațiune. Așa se produce răul în om; și astfel, prima dintre toate creaturile se coboară aproape la nivelul brutelor.*[6]

Într-o singură frază, acest text hermetic dezvăluie această inteligență (pe care societatea occidentală a exagerat-o și de care a devenit dependentă) ca sursă a răului din lume - răul fiind înțeles aici ca dezordine, dizarmonie și obscuritate existentă între umanitate, natură și Dumnezeu.

Evident, este nevoie de o pregătire specială pentru a practica Metoda Simbolică; mai mult, o reorientare și o reeducare intenționată a minții sunt necesare pentru ca umanitatea să progreseze în direcția conștiinței extinse cerute de evoluția noastră. Nevoia acestei creșteri a conștiinței ne este impusă în prezent de criza și confuzia existente în toate sferele vieții - morală, filosofică, de mediu, științifică. Primul pas către schimbarea inteligenței noastre este de a specifica exact pericolele, limitele și implicațiile tulburătoare ale metodelor noastre actuale; al doilea, de a căuta și înțelege cu precizie tehnicile de gândire practicate în epocile anterioare care prezintă o integrare mai bogată a corpului, minții și spiritului. Pătrunderea lui Schwaller de Lubicz în metoda simbolică egipteană poate fi de ajutor în această transformare urgent necesară.

În concluzie, ar putea fi util să dăm un exemplu de lectură hieroglifică, extrasă dintr-o altă lucrare a lui Schwaller de Lubicz, în care acesta amplifică conceptele esențiale prezentate aici.[7] Trebuie menționat mai întâi că nu toate hieroglifele erau reprezentări clare ale unor specii particulare de animale, plante etc. Adesea, o singură imagine era alcătuită dintr-o colecție de părți extrase din diverse specii (capul unui leu cu corpul unei femei, de exemplu, sau corpul unei prepelițe cu capul și aripile unei rațe). În acest fel, imaginea în ansamblu putea descrie combinații subtile și schimburi care au loc în activitatea energetică a jocului naturii. Dar ne vom mulțumi aici cu simpla imagine a șacalului și vom observa modul în care imaginea se extinde în asocieri pe mai multe niveluri și de anvergură.

---

transmite un set de clicuri corespunzătoare spectrului de reflexie audio pe care l-ar obține la iradierea unui rechin cu unde sonore în modul sonar al delfinului. Forma de bază a comunicării delfin/delfin în această perspectivă ar fi un fel de onomatopee auditivă, un desen de imagini de audiofrecvență - în acest caz, caricaturi ale unui rechin. Ne-am putea imagina foarte bine extinderea unui astfel de limbaj de la idei concrete la idei abstracte și prin utilizarea unui fel de rebus audio - ambele analoage dezvoltării în Mesopotamia și Egipt a limbilor scrise umane. Ar fi, de asemenea, posibil, așadar, ca delfinii să creeze imagini audio extraordinare din imaginația lor, mai degrabă decât din experiența lor."

5 R.A. Schwaller de Lubicz, "*Inteligența inimii*", prelegere susținută în mai 1956 la Congrès des Symbolistes din Paris. Traducere de Nancy Pearson, publicată în *Parabola*, vol. 2, numărul 3, 1977.

6 Hermes Mercurius Trismegistus, *Fecioara lumii*, traducere de A. Kingsford și E. Maitland, 1885 (retipărită de Wizard's Bookshelf, Minneapolis, 1977) p. 52. Doctrina hermetică, o sursă fundamentală atât pentru misticismul creștin timpuriu, cât și pentru alchimia medievală, are, de asemenea, paralele importante cu *Cabala* ebraică și greacă și cu tradiția vedică a Indiei.

7 *Le Roi de la Théocratie Pharaonique* (Paris, Flammarion, 1961) p. 191; 222-4.

În civilizații precum Egiptul antic, ceea ce noi, în aroganța noastră actuală, numim „cult al animalelor primitive” nu era un cult al animalului în sine, ci o consacrare făcută funcției vitale pe care orice animal o întruchipează în mod special. Nu era, în realitate, un cult; era o meditație folosită pentru a susține și clarifica o funcție esențială a naturii, adică un *Neter*, un zeu. Egiptenii vedeau șacalul ca întruchipând anumite caracteristici, funcții și procese ale Naturii universale. Șacalul este un animal care sfâșie carnea prăzii sale în bucăți, pe care le îngroapă și nu le mănâncă până când nu putrezesc. Din acest comportament real, observat, devine un simbol atât pentru un proces metafizic, cât și pentru cel fizic: digestia. Digestia este unul dintre numeroasele procese universale pe care trebuie să le supună toate formele născute în natură (altele includ creșterea, asimilarea, coagularea, descompunerea, transformarea). Înțelepciunea egipteană ne învață că nicio ființă sau formă nu poate începe procesele care duc la renaștere înainte ca forma sau învelișul său corporal să se fi dezintegrat. *Neterul* cu cap de șacal, Anubis, este întotdeauna reprezentat conducând sufletul decedatului în primele etape ale tărâmurilor inferioare ale ***duat***-ului, sau lumea transformărilor. În mumificare, organele decedatului erau îndepărtate, deshidratate și plasate în urne. Urna care conținea intestinele avea desenat un șacal. Intestinul are și funcția de a digera alimentele deja descompuse în stomac. Șacalul transformă, de asemenea, carnea putrezită în hrană dătătoare de viață. „Ceea ce ar fi otrăvitor pentru aproape toate celelalte creaturi din el devine un element al vieții printr-o transformare a elementelor care determină această descompunere.”[8]

Șacalul este, de asemenea, simbolul judecății: este numit „Judecătorul” deoarece, atunci când mănâncă, efectuează o discriminare precisă, înnăscută, separând elementele capabile de transformare și evoluție viitoare de elementele care sunt netransmutabile în cadrul ciclului lor prezent.

Digestia este un proces distructiv: este o analiză, o descompunere a formelor materiale în elementele lor constitutive. Mințile noastre, dirijate analitic, au o funcție de „șacal”. Nu numai că analizăm societatea noastră în timp ce trece printr-o descompunere, dar mentalitatea noastră analizatoare, separatoare, este forța care o distruge. Dezintegrăm nu doar atomii materiei, ci și instituțiile noastre sociale, însăși caracteristicile propriei noastre structuri psihologice și ale bunăstării fizice, precum și alte forme, cum ar fi religia și învățăturile spirituale din multe culturi. Dar poate că realizăm această aparentă profanare în armonie cu legile naturii, prin care moartea vechiului dă viață noului. Șacalul, însă, știe înnăscut că analiza distructivă trebuie oprită exact la momentul potrivit. Trebuie să dezgroape bucățile, altfel aceste bucăți de carne - sau aceste faze din viața colectivă a umanității - pot trece într-o stare de disociere sau haos nedigerabilă, netransmutată; atunci posibilitatea unei renașteri ciclice într-o continuitate de la moarte la o viață nouă ar putea fi pierdută. Înțeleptul egiptean ne-ar spune că trebuie să venerăm funcția de șacal din noi și să aflăm din ea, prin identificare, momentul precis și legile aplicabile în delicatul proces de transmutare a epocii noastre.

Cercetările moderne asupra creierului sugerează că separarea funcțiilor intelectuale este un rezultat al istoricului nostru evolutiv și oferă posibile motive simbolice pentru utilizarea acestor imagini animale curioase în arta antică, mitologie și hieroglife. Dacă am traduce teoria lui Schwaller de Lubicz în termeni fiziologici moderni, am putea spune că această imagistică este în realitate un limbaj analogic care descrie niveluri de informații somatice derivate din experiențe evolutive care au fost înscrise în neurofiziologia și morfologia creierului nostru. Acest lucru aduce studiul său a simbolismului antic într-o sincronicitate cu munca recentă a cercetătorului creierului Paul D. MacLean. MacLean a propus că diviziunea anatomică tripartită a creierului în *rombencefal*, *mezencefal* și cortex cerebral este paralelă cu funcții distincte care s-au dezvoltat în faze succesive ale evoluției noastre: *rombencefalul* (trunchiul cerebral, puntea, bulbul și cerebelul), care controlează reacțiile automate și autonome implicate în special în mecanismele teritoriale de supraviețuire și agresiune, a evoluat în faza noastră reptiliană. *Mezencefalul* sau *sistemul limbic*, care conține glandele endocrino-craniene care guvernează dezvoltarea sexuală, somnul, visele, pasiunile, plăcerea și durerea, emoțiile, anxietatea și funcția mentală timpurie de retenție vizuală, a apărut în perioada mamiferelor timpurii. Ultima structură care s-a dezvoltat a fost cortexul cerebral,

8 Isha Schwaller de Lubicz, HerBal, *Năut* (Londra, Hodder & Stoughton, 1954 și Penguin Books).

care controlează activităţile cerebrale conştiente, raţiunea, acţiunea voluntară, analiza, logica, calculul şi mobilitatea voluntară. Fiecare structură cerebrală nouă a crescut ca o înveliş periferic care a înconjurat componenta cerebrală mai veche. Sub cortexul cerebral, cele două forme anterioare funcţionează încă aşa cum au făcut-o la strămoşii noştri cei mai îndepărtaţi.

> *„Creierul uman", susţine MacLean, "este echivalent cu trei computere biologice interconectate", fiecare cu propria sa inteligenţă specială, propria subiectivitate, propriul simţ al timpului şi spaţiului, propria memorie, funcţii motorii şi alte funcţii. Fiecare creier corespunde unei etape evolutive majore separate. Se spune că cele trei creiere se disting neuro-anatomic şi funcţional şi conţin distribuţii izbitor de diferite ale substanţelor neurochimice dopamină şi colinesterază*.[9]

Cu aceste noi contribuţii ştiinţifice putem înţelege mai uşor afirmaţia lui Schwaller de Lubicz conform căreia simbolurile animiste ale zeităţilor cu cap de animale, păsări şi reptiliene erau mijloace de evocare a unor calităţi particulare şi a unor „faze de conştientizare" în continuumul evoluţiei conştiinţei umane. Aşa cum propune Carl Sagan[10]... "*Semnul distinctiv al unei civilizaţii de succes şi de lungă durată poate fi capacitatea de a realiza o pace durabilă între diversele componente ale creierului*." Şi, aşa cum indică Schwaller de Lubicz, Egiptul şi alte culturi bazate pe metoda simbolică, într-adevăr, prin simboluri, educau structura neurologică a creierului pentru a menţine o conexiune activă şi conştientă nu numai între lobii bilaterali ai cortexului cerebral, ci şi cu impulsurile şi informaţiile subliminale primite de la centrii limbici şi reptilieni antici şi mai profunzi, astfel încât aceste aspecte ale naturii noastre să poată fi integrate în activitatea minţii noastre raţionale.

Dovezile experimentale indică, aşadar, că în creierul nostru sunt conţinute vestigii funcţionale ale celor mai îndepărtate minţi corporale. După cum sugerează Schwaller de Lubicz, ar trebui să ne gândim la aceste vestigii nu doar ca la impulsuri animalice şi aspecte grosolane, inconştiente ale conştiinţei noastre, ci şi ca la o vastă inteligenţă instinctivă a legilor naturii, pe care experienţa noastră animală şi reptiliană a lăsat-o în noi. În loc să reprimăm şi să ignorăm întreaga evoluţie a noastră, nu ar trebui să căutăm modalităţi de a încorpora vastul conţinut simbolic al acestor creiere antice în inteligenţa noastră actuală?

Astfel Simbolul este o reprezentare materială a calităţilor şi funcţiilor imateriale. Este o obiectivare a lucrurilor subiective din noi şi de natură subliminală, trezindu-ne la o percepţie a lumii care ne poate face conştienţi de o cunoaştere conţinută în sufletul nostru.

Mulţi au prevăzut marile progrese intelectuale şi spirituale spre care este îndreptată acum omenirea. Dar în opera lui Schwaller de Lubicz ni se oferă o direcţie, nu către abandonarea facultăţilor raţionale în extazele yoghine, ci către o integrare a acestora cu o inteligenţă superioară, înnăscută. Această direcţie constă în „tehnici de gândire", cum ar fi legile „încrucişării" şi „inversiunii", aplicarea principiilor „Momentului Prezent" şi ale „simultaneităţii contrariilor", precum şi o percepţie spirituală a ştiinţelor matematice. Toate acestea necesită o utilizare încă neformulată a simbolurilor care pot sintetiza cele două moduri complementare ale inteligenţei noastre şi, astfel, pot stimula şi, în cele din urmă, pot da expresie acestei creşteri iminente a conştiinţei.

Robert Lawlor

---

9 Carl Sagan, op. cit., p. 55.
10 Carl Sagan, op. cit., p. 234.

Introducerea ilustratorului

Eseul lui R. A. Schwaller de Lubicz, ”*Simbolul şi simbolicul*”, care a apărut la Cairo în 1951, se baza în mod clar pe filosofia faraonică - așa cum a subliniat acesta în prefața sa. Din acest motiv, ilustraţii autentice ale tablourilor faraonice au fost incluse în această nouă ediţie, nu doar din motive estetice, ci pentru a permite cititorului să se cufunde în realitatea reprezentată în aceste figuri, o realitate la fel de vie astăzi ca şi în timpurile antice.

Contemplarea câtorva dintre aceste redări oferă o perspectivă atât asupra misterului egiptean, cât şi, în mod ciudat, asupra unora dintre cele mai recente descoperiri ale ştiinţei moderne.

Cititorul modern va fi destul de uimit să observe că straniile figuraţii ale mormintelor regale subterane, care timp de secole au rămas misterioase şi inexplicabile, găsesc, în măsura în care ştiinţa a progresat, o explicaţie exprimată în termeni ai secolului al XX-lea.

Chiar şi astăzi, însă, anumite puncte, cum ar fi cele exemplificate în tabloul următor, rămân obscure.

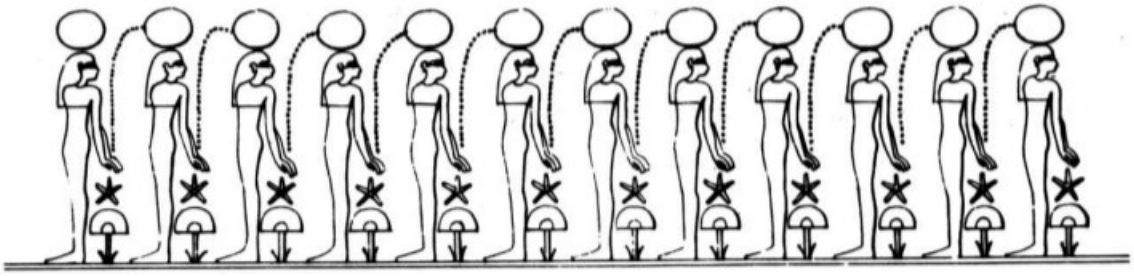

Orele lui RE sunt astfel. Formele lor sunt între degete (?), umbrele lor sunt mai jos decât frunţile lor (?). Ei îl conduc pe acest MARE ZEU în Vest, ale cărui forme sunt misterioase, spre orele lor. Fac ce trebuie să facă, trec şi intră pe pământ, în Peştera Celui care îşi ascunde Orele, în timp ce umbrele lor le poartă razele şi razele lor sunt în carnea celui care le ascunde. Zeul a trecut malul. Cei care [îl] urmează, sufletele, ghizi ai trupurilor lor, intră în întuneric după trecerea lui Re.[11]

Inscripţia care însoţeşte această figuraţie stranie este într-adevăr derutantă. Putem simpatiza cu uşurinţă cu studenţii la egiptologie care, după ani îndelungaţi de studiu, au stăpânit hieroglifele şi gramatica - care au sens perfect atunci când sunt aplicate „textelor seculare” - doar pentru a se confrunta cu texte mitologice cel puţin la fel de enigmatice ca reprezentările pe care pretind să le explice.

Totuşi, este imposibil de admis că anticii au acoperit sute de metri din pereţii şi tavanele lungilor coridoare săpate în stâncă, culminând cu Camera Funerară a mormântului, cu figuri absurde. Dacă respingem ideea că aceste figuri şi texte sunt absurde, ne confruntăm atunci cu posibilitatea de a avea de-a face (așa cum indică textele în sine) cu o cosmogonie care rezumă totalitatea problemelor ridicate de misterul creaţiei, o creaţie considerată omniprezentă şi constantă. Dar, așa cum observă Alexandre Piankoff, unul dintre cei mai mari specialişti în studiul acestor texte, o mare parte din această cosmogonie ne scapă:

> *Ca şi în misal-urile*[*] *Evului Mediu, egiptenii se mulţumeau adesea să indice prin câteva cuvinte sau o frază un text sacru pe care iniţiatul sau preotul trebuia să-l recite pe de rost. Dar, în general, suntem incapabili să descifrăm aceste simboluri, care fac aluzie la mituri egiptene despre care avem doar o vagă idee. Cheia majorităţii marilor concepţii filozofice ale lumii antice s-a pierdut şi suntem adesea tentaţi să aplicăm acestor scrieri termenul vag de misticism. Acum, nu avem de-a face cu misticism, ci, aşa cum este înţeleasă de egiptenii din Noul Regat, cu fizica - fizica care aminteşte în mod ciudat de ideile lui Heraclit din Efes. Într-adevăr, în timp ce comparam pereţii din dreapta şi din stânga ai*

11 A. Piankoff, *Mormântul lui Ramses al VI-lea* (New York: Pantheon, 1954) şi p. 332.

* Cărţi liturgice.

Camerei Funerare (a lui Ramses al VI-lea), mi-a venit în minte acest vers al lui Lucreţiu[12]: „soarele, după trecerea sa sub pământ, în momentul întoarcerii sale la orizont, îşi aruncă razele cu care se străduieşte să aprindă cerul. Sau, din nou, la ora fixă, focurile se adună laolaltă, concurând regulat din numeroşi atomi de căldură care în fiecare zi produc un soare nou, înzestrat cu o lumină nouă. Astfel, se spune că de pe vârfurile înalte ale Idei se percepe, la naşterea zilei, focurile împrăştiate care apoi se contopesc într-un fel de glob singular şi formează un disc perfect."[13]

Într-un mod similar, folosind anumite chei puse la dispoziţie de de Lubicz, privitorul modern poate începe să transcrie imaginile stranii ale figurilor antice în formulele abstracte ale diferitelor legi şi proprietăţi ale materiei şi mişcării, oferite de ştiinţa modernă. Astfel, de exemplu, putem interpreta rolul predominant atribuit în mitologia egipteană entităţilor negative şi rezistente, cum ar fi Seth (antagonistul întunecat al lui Horus), şarpele Apophis etc., ca fiind corelaţii specifice cu calităţi fizice, cum ar fi rezistenţa, inerţia şi entropia. Un alt specialist, intrigat de aceste entităţi negative, scrie:

De ce a fost concepută revolta ca un element al creaţiei, în timp ce ar fi fost destul de simplu să o omitem şi să asigurăm astfel un univers de fericire eternă? De fapt, găsim din nou aici o idee care apare adesea în studierea textelor egiptene: mitul, cel puţin în forma sa cea mai primitivă, nu este o concepţie pură a minţii sau a spiritului, ci apare adesea ca o încercare preştiinţifică de a defini şi explica aspecte ale universului şi forţele care îl conduc. Acum, dezordinea, furtuna, inundaţiile excesive sau insuficiente [ale Nilului], dezastrele terestre sau cosmice fac parte vizibil din universul creat.[14]

Pe scurt, cei care au studiat profund scrierile faraonice observă în unanimitate că vechii egipteni dezvăluie, prin poveştile, figurile şi maximele lor, o formă de gândire echilibrată şi clară atunci când se ocupă de viaţa concretă. Cu totul diferită este însă teologia faraonică, "din care logica lipseşte...". Dar chiar dacă acceptă natura mitului antic ca o încercare „preştiinţifică" de a explica universul, mintea occidentală rămâne derutată de lipsa formei raţionale în prezentarea sa. Egiptologul german E. Hornung oferă o perspectivă valoroasă cu privire la această aparentă inconsecvenţă:

Conform logicii occidentale, este o contradicţie de neconceput pentru credincios să vadă divinul ca ***Unicul*** *aproape absolut şi, în acelaşi timp, ca* ***Multiplu****; ne surprinde faptul că cele două forme de gândire, atât de fundamental diferite, nu se anulează reciproc, ci apar, dimpotrivă, ca complementare...*[15]

Mai mult, după ce a observat că fiecare aplicare a logicii noastre dualiste la teologia faraonică duce la contradicţii insolubile, acelaşi autor ajunge la următoarea concluzie:

Noţiunea de complementaritate a jucat mult timp un rol important în ceea ce priveşte extinderea logicii clasice. Neils Bohr a introdus-o în fizică în 1927 pentru a înţelege comportamentul extravagant al cuantelor energetice şi pentru a explica simultaneitatea locului, a impulsului, a undei şi particulei, ceea ce este imposibil cu calculele logicii tradiţionale.[16]

---

12 Lucreţiu, *Despre natură*, 5.

13 A. Piankoff, *La Création du Disque solaire*, (Cairo: Institute Française d'Archéologie Orientale 1953) p. eu.

14 S. Sauneron, "*Les Fêtes religieuses d'Esna*", Esna V (Cairo, 1962) p. 266.

15 E. Hornung, *Der Ein und die Vielen* (Darmstadt, 1973), p. 233-238 (traducere din limba germană de Lucie Lamy).

16 Ibid.

Paradoxal, empirismul necondiționat al metodei științifice moderne a atins o extremă în care formulele și metodele sale matriceale, dezvoltate pentru a explica o viziune strict materialistă asupra lumii, oferă acum un instrument puternic pentru rezolvarea enigmelor metafizice ridicate de cosmogonia antică.

Lucie Lamy

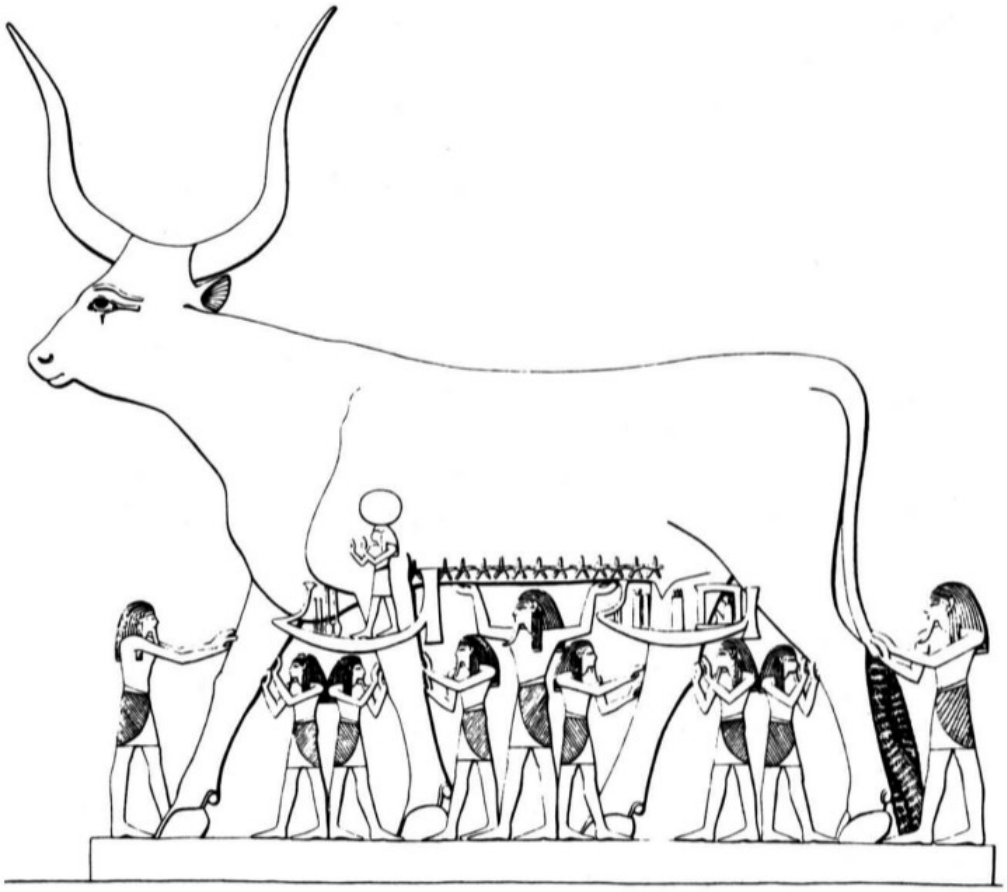

*Vaca Divină, ”Frumoasa” sau **Methyer**, ”Marele Înotător” în valurile cerești, mama Soarelui, ale cărui bărci de dimineață și de seară se văd la fiecare capăt al cerului înstelat pe care îl poartă pe flancuri. Cerul este susținut de **Shu**, principiul Aerului și al Spațiului*.

Prefață

Textele tradiționale de inițiere[17] pot fi citite și studiate în două moduri. Unul dintre acestea se ocupă de sensul exoteric (istoric), care servește în general drept fundament, adică drept simbol, pentru sensul ezoteric (exprimat prin simbolic) pe care aceste texte, legende și reprezentări nu l-ar fi transmis dacă oamenii le-ar fi văzut ca fiind absurde, mai degrabă decât ca niște povești care formează o imagine pe care o pot înțelege și, în cele din urmă, să o răspândească.

Exoterismul este așadar o necesitate, întrucât gândirea are nevoie de sprijin.

Dar când este vorba de a pătrunde în starea de spirit a unei epoci sau în sensul secret al textelor (un sens care stă la baza cunoașterii egiptene, de exemplu), doar *simbolicul* poate ajunge până acolo. *Simbolicul* se bazează pe expresia artistică, pe temele reprezentărilor, pe principii arhitecturale, pe parabole, legende și alte scrieri. Acestea din urmă sunt prezentate sub formă cabalistică, unul dintre aspectele sale fiind adresat neinițiaților și putând fi, în cea mai mare parte, transcris.

De îndată ce se folosește cuvântul secret, întrebarea care apare imediat este: „Ce secret?”.

Acum doar douăzeci de ani ar fi fost destul de dificil de răspuns, deoarece nimeni nu putea înțelege că ar putea exista progrese în știință fără ca fiecare descoperire să fie pusă la dispoziția publicului. De fapt, ”amatorii” sunt cei care au contribuit mult timp la progresul, nu al științei propriu-zise, ci al aplicațiilor sale. Acum, în timp ce o știință „mecanistă” (și chiar mecanica moleculelor în chimie) este la îndemâna oricărei inteligențe – știința pură, singura știință fără ambiguitate, odată ce gândirea părăsește domeniul unui raționalism determinist – nu mai este accesibilă tuturor. În ultimii 30 sau, cel mult, 40 de ani, orientarea gândirii științifice s-a modificat complet, față de ceea ce era încă în secolul trecut.[18]

Este regretabil să vedem cât de puțini oameni sunt conștienți de revoluția actuală a gândirii, care va influența totuși lumea viitoare – o revoluție voalată de preocupările mari și imediate (inclusiv teama de război atomic) care afectează toate domeniile vieții moderne.

Secretul? Dar nu este artificial, este evident. Cine este capabil să înțeleagă temele principiului relativității și ramificațiile lor? Chiar și printre marii matematicieni, sunt puțini capabili să ajungă la fundul acestui studiu. Să luăm în considerare, așadar, nobila mărturisire a lui Louis de Broglie,[19] când spune că, după ce a studiat constanta lui Planck timp de 25 de ani, nu a reușit încă să „epuizeze” întreaga semnificație a cuantei de energie și acțiune. Bogăția anumitor „iluminări” ale gândirii moderne este de așa natură încât va fi epuizată doar cu greu. Această evoluție brutală, care va plasa știința în mâinile unei elite foarte restrânse, va crea o nouă aristocrație la putere după eforturile proletare și apariția unei clase „tehnocratice” conducătoare, ambele fiind însă sortite eșecului.

Vedem cum puterea politică trece din ce în ce mai mult în mâinile unor grupuri foarte mici de doctrinari, iar Rusia este un exemplu valoros al rezultatului logic al principiului socialist, care devine o dictatură proletară. Dar aceasta este o chestiune pur și simplu de putere politică, opusă căreia va apărea în mod curios, în mod necesar, puterea științifică. Dacă prima poate influența conștiința oamenilor prin forță, cea de-a doua, mult mai tragică, va influența destinul spiritual, nu prin forță, ci prin convingere. Atunci masele nu vor mai avea de ales decât să creadă ceea ce doar un mic grup de oameni va înțelege. *Crede și ascultă:* acesta este deja cazul acum, dar evident că în curând se va înrăutăți.

Nu este acesta „templul fals”, falsa „religie”, care se bazează nu pe Spirit, ci pe materie perisabilă și pe știința distrugerii ei?

Acum nimeni nu vrea această „religie”, care totuși există deja și se răspândește; în cele din urmă, guvernul mondial pare a fi singura soluție generală.[20] Dar deja, din partea lor, oamenii de

---

17 De exemplu, *Vedele* și *Gitele* din India; *Geneza*, Profeții și alte texte din Biblia ebraică; *Evangheliile*, *Apocalipsa* și o bună parte din *Epistolele Apostolilor*; *Textele Piramidelor* și multe alte scrieri egiptene; reprezentări din India, Babilon, Creta, Asia Mică și în special Egiptul Antic.

18 Trad.

19 Louis de Broglie, *La Physique nouvelle des quanta* (Paris: Flammarion, 1937) p. 5.

ştiinţă nu mai recunosc că sunt controlaţi de politică: ei sunt cei care deţin „secretul”.[21] Acest secret nu este ascuns nimănui, mai mult decât era învăţătura ezoterică a Egiptului Antic; este suficient să-ţi fi dezvoltat facultăţile necesare pentru a-l înţelege. Exemplul pe care ni-l oferă ştiinţa actuală devine astfel o imagine pentru explicarea naturii Templului unei ştiinţe ezoterice.

Să nu credem în lacrimile de crocodil ale oamenilor de ştiinţă la perspectiva distrugerii umanităţii: aceşti oameni ştiu că nu se mai pot opri în cercetările lor şi că, după ce au reuşit fisiunea elementelor grele, nu visează decât la fuziunea elementelor uşoare. Ei ştiu că trebuie să meargă până la capăt în eliberarea Energiei pe care „Dumnezeu” a închis-o în materie.

Această consideraţie ne permite să ne imaginăm două poziţii: cea care crede într-o ştiinţă constructivă, eliberatoare, o ştiinţă a genezei; şi cea care acceptă o ştiinţă pur raţională, analitică, o ştiinţă a distrugerii violente. Egiptul, văzut în această lumină, pare să fi fost cel mai mare centru al Maeştrilor ştiinţei creative. Aceasta explică importanţa sa extremă în prezent şi nu am putea căuta o sursă mai explicită sau mai perfectă.

Egiptul prezintă un interes special pentru căutător, deoarece oferă încă ruinele sale, textele intacte şi monumentele. Textele piramidelor din cea de-a Cincea Dinastie sunt sculptate foarte clar în piatră; nicio mână nu a intervenit şi nu a schimbat cea mai mică urmă. Aşadar, avem de-a face aici cu documente unice în lume, cele mai vechi care ne-au fost transmise cu această puritate.

Acum, de-a lungul secolului trecut, experienţa a arătat că, în ciuda numărului mare de documente scoase la iveală şi în ciuda eforturilor depuse pentru a pătrunde în gândirea faraonică, există, în traducerea textelor, multe lucruri care nu au sens; domneşte misterul complet în ceea ce priveşte sensul real al reprezentărilor, panteonul şi miturile şi, în final, în ceea ce priveşte motivul din spatele acestei opere colosale de temple, stele, obeliscuri şi coloşi care se întind pe 2.000 de kilometri de-a lungul Nilului.

Ne aflăm în faţa unei cutii puternice care conţine cea mai mare bogăţie referitoare la istoria umanităţii; nu am putut să o deschidem, pentru că am insistat să folosim cheia raţionalistă, în loc de cea folosită de creatorii acestei cutii de bijuterii - *simbolul* şi *simbolicul*.

Este adevărat că simbolismul a dat naştere la multe noţiuni ciudate, justificate de faptul că semnificaţia sa este puţin cunoscută.[22]

Simbolul este un semn pe care trebuie să învăţăm să-l citim, iar *simbolicul* este o formă de scriere ale cărei legi trebuie să le cunoaştem; ele nu au nimic în comun cu construcţia gramaticală a limbilor noastre.

Nu este vorba aici despre ceea ce s-ar putea numi „limbaj hieroglific”, ci despre *simbolic*, care nu este o formă obişnuită de scriere.

---

20 Winston Churchill a pledat pentru instituirea unui superguvern mondial într-un discurs rostit la Copenhaga pe 11 octombrie 1950.

21 Reţineţi, în acest context, diverse comunicări făcute presei de Albert Einstein.

22 S-au făcut numeroase încercări de a pătrunde sensul enigmei faraonice prin interpretarea imaginilor şi figurilor prin intermediul simbolismului. Aici a rămas deschisă erorilor datorate judecăţilor subiective, deoarece este dificil, în acest domeniu, să rămâi pozitiv. Este evident că s-a depus un efort pentru a baza fiecare încercare pe o teorie călăuzitoare, care uneori a luat caracterul unei filozofii mai mult sau mai puţin coerente. Mai târziu, raţionalismul a crezut că poate respinge aceste încercări în întregime, fiind convins că, odată cu descoperirea de către Champollion a unei lecturi logice, ar fi uşor să se vadă clar modul de gândire egiptean. Prin urmare, a fost tradus în limbile noastre moderne, în spiritul modern şi, în plus, s-a crezut că este posibil să se traducă, exclusiv pe baza gramaticii, texte rezervate templelor. Acest lucru nu a dezvăluit nimic: nici adevărata mentalitate a anticilor, nici cunoştinţele lor reale despre forţele Naturii. Aceleaşi dificultăţi au fost întâlnite aici ca şi în traducerea textelor hinduse ale *Vedelor* şi *Upanişadelor* etc., sau a textului *Tao Te Ching* al lui Lao-tzu în China. Toate aceste scrieri se bazează pe intenţia de a lăsa la latitudinea cititorului final alegerea interpretării şi de a-i selecta, prin acest mijloc, pe cei înclinaţi moral şi spiritual să înţeleagă adevăratul sens. Adesea, aceste texte sunt prezentate într-un fel de „stil telegrafic”, fără a arăta nicio legătură gramaticală între substantive - adică, evitând ghidul gramatical al gândirii. Acum, în comparaţie cu textele hinduse (care, de altfel, au fost în general transcrise de mai multe ori), Egiptul Antic oferă avantajul metodei simbolice a formei de scriere. Fără a se preocupa măcar de un sistem alfabetic, căutătorul poate fi ghidat doar de simbol, cu condiţia să ţină cont de principiile esenţiale pe care această carte încearcă să le formuleze. Este cu siguranţă o eroare gravă să ne imaginăm că putem respinge simbolicul pentru că credem că avem cunoştinţe despre o formă de scriere care exprimă gândirea, aşa cum fac limbile noastre alfabetice, care trec cu vederea transcrierea ezoterică a simbolismului plin de imagini.

Scopul următoarelor pagini este de a descrie pe scurt principiile care guvernează *simbolul* și *simbolicul* în exprimarea unei filozofii vitale, nu a unei filozofii raţionaliste. Acest lucru ne va permite poate într-o zi să recunoaştem că nu există un limbaj hieroglific, ci doar o scriere hieroglifică, care folosește *simbolul* pentru a ne conduce spre *simbolic*.

Note despre gândirea modernă

PENTRU PRIMA dată, cercetarea științifică (exoterică) a atins, prin raționalism, pragul unei uși care ne permite să întrezărim viața intimă a materiei. Astfel, este indispensabil să ne familiarizăm cu știința actuală, chiar dacă numai printr-o imagine de ansamblu. Ar fi însă o greșeală să ne lăsăm induși permanent în eroare de o știință care nu poate trece granița definită de obligația de a se baza întotdeauna pe un sistem de referințe. Dar trebuie să recunoaștem că recent s-a făcut un pas mare în „extinderea" conștiinței umane; de fapt, este vorba nu doar de un enorm progres științific, ci mai ales de o etapă extrem de importantă în evoluția conștiinței. Nu este vorba de dobândirea unei baze de cunoștințe de natură invariabilă; este un nou punct de plecare pentru progresul gândirii.

Stadiul actual al acestui progres, cauza serioasei revoluții suferite de gândirea științifică timp de aproximativ trei decenii, ne permite să distingem principiile care stau la baza adevăratului sens al *simbolului*. Ceea ce, abia ieri, putea fi considerat pură speculație filosofică, astăzi se bazează pe experiment științific, cu consecințe uimitoare de care puțini oameni sunt încă conștienți, deoarece majoritatea rămân fideli determinismului raționalist al secolului al XIX-lea.

Secolul trecut a fost caracterizat de importanța crescândă a științei, care se crede capabilă să explice toate fenomenele Naturii, bazându-se pe gândirea „mecanicistă" conform căreia este posibil să se prezică cursul unui fenomen atunci când sunt cunoscute condițiile manifestării sale. Acest „determinism" a justificat toate speranțele, chiar și pe cea de a reuși să cunoaștem dezvoltarea celulei vii și, în cele din urmă, secretul vieții. Această știință se baza pe legi deduse din comportamentul materiei, recunoscând că această materie era compusă din particule atomice care formează elemente chimice specifice, invariabile, ale căror reacții esențiale se credeau cunoscute, datorită tuturor marilor chimiști ai secolului trecut care s-au bazat pe celebra afirmație a lui Lavoisier: „*Nimic nu se creează, nimic nu se distruge*".

Termodinamica și electricitatea, studiate cu seriozitate, erau în slujba științei unei materii tridimensionale (euclidiene), iar ceea ce se învățase permitea speranța că necunoscutele rămase, precum și excepțiile în experimentarea ipotezelor acceptate, vor fi într-o zi lămurite. Singurul ghid acceptabil pentru mintea științifică, devenită pur experimentală, era o concluzie logică derivată din experiment. Toată filosofia și cercetarea privind „de ce", care ducea în mod necesar la stadiul metafizic, era considerată în cele din urmă o extrapolare fantezistă.

„Secretul" și „sacrul" păreau a fi nonsensuri, iar tendințele antireligioase s-au dezvoltat, deoarece știința umană putea face totul sau cel puțin spera să dobândească într-o zi această omnipotență. Sub pretextul ateismului, omul s-a substituit lui Dumnezeu, întrucât Cauza și Scopul său nu erau altele decât existența sa prezentă.

Dacă cineva dorește să înțeleagă noua stare de spirit, este important să observe mentalitatea acestei științe mecaniciste. Acest punct a fost atins spre sfârșitul secolului, când Becquerel, observând descărcarea unui electroscop la apropierea unei sări de uraniu, a dedus radioactivitatea. Roentgen a descoperit că materia este transparentă razelor catodice, pe care le-a numit raze X, *necunoscutul*. Curie, pornind de la oxidul de uraniu, a izolat o sare extrem de radioactivă, pe care a numit-o metalul „radiu". Apoi au venit Sir Oliver Lodge, Sir J. J. Thomson, împreună cu Lord Rutherford și alții în Anglia, Perrin în Franța, Bohr în Danemarca, Planck în Germania, Einstein în Elveția (pentru a cita doar numele care sunt universal cunoscute) - inițiatorii științei microfizicii (studiul atomului energetic) atunci când vechea concepție simplistă a atomului material a dispărut.

Acesta este zorii unei noi ere. Experimentele vor demonstra că legile fizice ale materiei macroscopice nu sunt universale, că fenomenul nu mai poate fi plasat în mod absolut în cadrul unei fizici deterministe și, în final, că există un element metafizic, Energia, care intră în joc în dezvoltarea și dispariția materiei.

Oameni proeminenți, fizicieni și filozofi, au publicat acum într-o formă asimilabilă informațiile care au rezultat din cunoștințele recent dobândite cu privire la această știință,[23] astfel

23 „Microfizica" semnifică știința fizică a atomului, devenind astfel fizică nucleară. În acest atom se poate recunoaște, în principiu, un nucleu care cuprinde o masă neutră (neutron) și electronul pozitiv (pozitron) menținând

încât ignorarea acestor noi elemente devine o lacună prejudiciabilă concluziilor tuturor cercetărilor, chiar și în arheologie.

Știința experimentală trebuie acum să se ocupe de o lume nouă de natură abstractă, o lume ale cărei elemente nu mai pot fi definite decât matematic.

S-a observat că mărimile electronice dispar pentru a face să apară fotoni (lumină) de energie pură, fără cantitate. Gândirea ar trebui să intervină pentru a afla ce este implicat în fenomenul observat; astăzi filosofia ar trebui să ghideze experimentarea. În fizică, este vorba despre o filozofie matematică, dar imposibilitatea coordonării elementelor abstracte, pentru care nu există un concept definit, impune ca filosofia să fie folosită pentru a căuta conexiunea, firul Ariadnei indispensabil în acest labirint al lumii energiei dezvăluit recent. Oameni precum Lecomte du Noüy, Le Roy și Gaston Bachelard, printre alții, oferă un impuls noii gândiri. Licăriri ciudate reapar, ieșind din întunericul medieval al vremii în care Maeștrii „Filosofiei Naturale" predau la marginea scolasticii.

Astfel, se poate observa că există cel mult șapte straturi electronice în jurul protonului atomic, amintind de sistemul planetar septuplu și de corespondențele sale metalice, de gama muzicală, de culori etc. Să adăugăm la acestea cele șapte constante fundamentale: **e**, sarcina electronului; **m**, masa electronului; **M**, masa protonului; **h**, constanta lui Planck; **c**, viteza luminii; **g**, constanta gravitațională; **λ**, constanta cosmică.

Acum, "constanta" pe care Henri Poincaré a presimțit-o și care a fost determinată de profesorul Max Planck joacă un rol principal, în special în descoperirile lui Louis de Broglie. Constanta lui Planck (**h**) este, pe scurt, un raport invariabil între Energia (**E**) a unui foton și durata (**d**) vibrației sale, astfel încât **E** x **d** = **h**, oricare ar fi unda sau culoarea luminii sau unda oricărei alte radiații.[24] Desemnând inversul duratei, adică frecvența, din **ν** obținem **E** = **hν**, iar **hν** este cuanta de Energie, adică cea mai mică cantitate de Energie ai cărei multipli constituie întregul. Dacă **E** diminuează, **d** crește și invers. Această „cantitate" de Energie este baza actuală a oricărui raționament în microfizică. Această teorie a Cuantelor de Energie, extinsă în principiul cuantei de acțiune, elaborată ulterior de Einstein și Bohr, este una dintre cele mai fine „iluminări" ale spiritului științific al vremii. Apoi, pe aceste baze, cu siguranță descoperirea lui Louis de Broglie[25], împreună cu cea a lui Heisenberg, tulbură cel mai mult automulțumirea oamenilor de știință „mecaniciști", întrucât studiul luminii arată existența simultană a două stări contradictorii: caracterul granular în continuitatea unei unde; adică fotonul, care apare ca o cantitate izolată, apărând într-o funcție continuă a undei - discontinuul în continuu. Această simultaneitate - pe care inteligența „cerebrală" nu o poate înțelege, dar a cărei existență este demonstrată prin experiment - este cea care produce ceea ce fizicianul Werner Heisenberg numește „Principiul incertitudinii", pe care îl voi traduce aici, psihologic, prin „*Momentul prezent*".

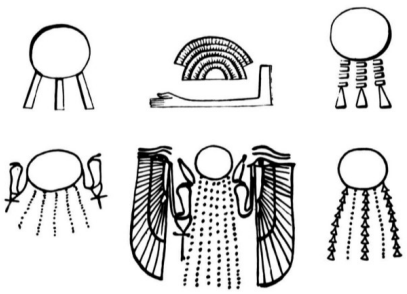

în echilibru o serie compusă din cel mult șapte straturi de electroni negativi (electrici). Totuși, nu trebuie să luăm aceste informații literal și să credem că noțiunile actuale despre atom sunt definitiv dovedite și certe. Tot ce se știe este că de acum înainte trebuie să se țină cont de alte legi decât cele determinate în lumea materială. Și, întrucât este vorba despre atomul „constituent al materiei", există atunci – dincolo de ceea ce observă simțurile noastre – o stare de natură polidimensională care ne scapă, pe care inteligența cerebrală (obiectivă) nu o mai poate înțelege, dar a cărei existență este incontestabil certă și poate fi transcrisă doar matematic. Nu reprezintă aceasta o răsturnare radicală a concepțiilor de acum doar 30 de ani?

24 Aceste unde au lungimi cuprinse între 50 de kilometri și 1/100.000.000 de milimetri. Dincolo de acestea se află razele **γ**.

25 Cf. Louis de Broglie, *Lumière et matière; La physique nouvelle des quanta*, (Paris: Flammarion, 1925).

*Fig. 1. Rândul superior, de la stânga la dreapta: hieroglifă care determină cuvântul **sty**, „a radia, a străluci”; hieroglifă folosită pentru a scrie **kha**, ”a apărea” (Acest semn reprezintă o sursă luminoasă care emite unde sferice care se extind în aer. Cf. proprietățile ondulatorii ale luminii (interferență, difracție) descrise de Huyghens și Fresnel); hieroglifă determinativă a tuturor cuvintelor care desemnează lumina (cf. proprietățile corpusculare ale luminii așa cum sunt descrise de Lucretius, Newton, Einstein). Rândul inferior: picturi care desemnează soarele.*

Principiul incertitudinii al lui Heisenberg poate fi explicat astfel: *dacă este posibil să localizăm cu precizie un obiect în mișcare la un moment dat, nu mai este posibil să cunoaștem viteza sa exactă în acel moment. Invers, dacă se poate specifica viteza unui obiect în mișcare la un moment dat, atunci va fi imposibil să cunoaștem locația sa exactă.*

Cu siguranță, este vorba despre fenomene intraatomice. Faptul de a observa locația electronului - sau cel puțin probabilitatea poziției sale - semnifică o acțiune în ceea ce privește acesta, care îl modifică sau îi schimbă cursul. Astfel, faptul de a observa fenomenul îi modifică natura, astfel încât, la un moment dat, doar unul dintre cele două elemente poate fi cunoscut cu exactitate: fie locația sa, fie viteza sa. Putem ulterior „grupa” aceste date, observate separat, pentru a recunoaște fenomenul simultan fără a-l cunoaște cu adevărat.

Astăzi, acest *principiu al incertitudinii* joacă un rol principal în gândirea științifică. Încrederea pe care am pus-o în determinismul mecanicist în secolul trecut a făcut loc unei îndoieli care deschide ușa către filosofie.

Heisenberg joacă, de asemenea, un rol cu adevărat „iconoclast” în microfizică. El respinge orice imaginație și, prin urmare, presupunerea că electronii se pot mișca circumferențial, în maniera planetelor, în jurul unui nucleu sau al unui soare (așa cum a recunoscut Bohr), când se știe cu certitudine doar că există „straturi” cu potențiale variabile. ”Principiul incertitudinii” nu ne permite să localizăm electronul atunci când se mișcă cu viteză maximă; prin urmare, îi putem cunoaște locația doar ca o probabilitate. Heisenberg exclude aspectul care este de fapt necunoscut și se mulțumește cu aspectul cunoscut al diferențelor de potențial energetic. Definind atomul - sau, mai exact, natura sa - astfel, doar prin numerele care reprezintă aceste valori energetice ale diferitelor „straturi” sau etape electronice, el opune unei imagini concrete, presupuse, o „imagine matriceală” pur matematică corespunzătoare faptului observabil.

Fig. 2. ”Cunosc acești doi sicomori de turcoaz printre care iese Re, care cresc pe umflăturile lui Shu (atmosfera) la această poartă a Stăpânului Estului.” (Cartea Morților, Cap. 109). „Omagiu ție, Sicomor... care capturezi ceea ce este în Nw (oceanul ceresc).” (Textele Piramidei, 1846). Acest grup amintește de „ciclul azotului”, bine cunoscut în agricultură.

Dar să continuăm această scurtă enumerare a câtorva principii, puncte de bază ale noii gândiri, pentru a face mai uşor de înţeles concluzia care se poate trage din aceasta. Vechile noastre legi nu se mai aplică atomului - adică constituentului materiei. Ele rămân valabile pentru materie, dar în atom, de exemplu, gravitaţia newtoniană nu mai joacă un rol: efectele electromagnetice intră în joc. Aceasta este un fapt, dar unul care trebuie studiat, căci încă ne confruntăm cu necunoscutul pe care îl reprezintă „afinităţile". Pe de altă parte, chimia lui Lavoisier este din fericire moartă, deoarece ştim acum că materia se transformă constant în energie şi că energia creează neîncetat materie (prin transmutare în izotopi). Ştim că în atmosfera superioară azotul este transmutat într-un izotop al carbonului, care apoi „hrăneşte" toată vegetaţia - un fapt care aruncă (sau va arunca) o lumină curioasă asupra fenomenelor „vitale" de la suprafaţa Pământului.

Astăzi ştim ceva ce oamenii din secolul al XIX-lea considerau că nu mai este de temut: ştim că toate cunoştinţele noastre trebuie revizuite. Este absolut sigur că o lume nouă a fost revelată spiritului uman: dar mai presus de toate, trebuie remarcat faptul că se dezvoltă noi facultăţi ale inteligenţei şi, prin aceste mijloace, ştiinţa poate pătrunde acum mai adânc în misterul Naturii.

Nu ne mai este teamă să observăm că o simplă rază de lumină, reflectată de o suprafaţă, este ea însăşi modificată prin modificarea a ceva din natura atomică a acestui plan reflectorizant.

Noua Chimie, pentru care Fizica are o relevanţă din ce în ce mai mare, încearcă să-şi găsească drumul şi, prin ipoteze adesea destul de ciudate, încearcă să explice combinaţiile atomilor. Observăm aceeaşi răsturnare în Biologie: evoluţionismul lui Darwin nu poate fi coroborat; transformarea lui Lamarck, extinsă ulterior de Haekel, nu este dovedită; doctrina „genelor" se loveşte de mutaţii.

În realitate, peste tot, într-o explozie pasională, oamenii „caută", transpunând în acelaşi timp datele la un nivel mai subtil decât cel al erei arogante şi materialiste a secolului precedent.

Se caută peste tot, cu excepţia învăţăturilor trecutului, unde, în opinia mea, se găseşte cheia, sau cel puţin indicaţia care ne poate conduce spre cheia tradiţionalismului, pentru a ghida noua gândire.

Întrucât acest studiu are ca temă *simbolul* şi *simbolicul*, am putea fi surprinşi să găsim aici rezumate întrebări legate de fizică, întrebări de care filologii, care în prezent formează principalii practicieni ai egiptologiei, nu se preocupă de obicei. Dar această expunere superficială a situaţiei actuale a cercetării într-o ştiinţă pură ar trebui să clarifice faptul că nu avem de-a face doar cu o chestiune de nouă poziţie a căutătorului faţă de experiment, ci, mai presus de toate, cu o nouă stare de gândire, o nouă deschidere a inteligenţei, care poate fi interpretată mai mult sau mai puţin în felul următor: simultaneitatea stărilor opuse (complementelor) constituie fenomenul. Până acum, datorită poziţiei noastre obiective în faţa acestui fenomen, l-am privit prin separarea acestor două stări componente, în ceea ce eu numesc „dualizare cerebrală", şi pe acest „exoterism" ne-am construit ştiinţa pur analitică; am numi atunci sinteză „asamblarea" elementelor izolate prin analiză.[26]

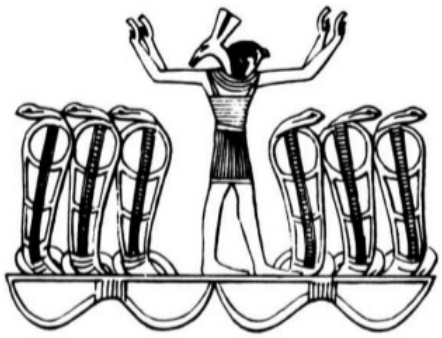

Fig. 3. Seth, Stăpânul Sudului, şi Horus, Stăpânul Nordului, antagoniştii perpetui. Ambele capete ies dintr-un singur corp care stă pe două arcuri orizontale, evocând potenţialul energetic ce poate face să se manifeste cele două forţe inverse prin stimularea trecerii lui Re.

26 Întrucât „simultaneitatea" nu poate fi obiectivată, ea nu poate fi „raţionată". Astfel, chiar şi în relativitatea einsteiniană, principiul sciziunii rămâne valabil.

Având în vedere „principiul incertitudinii” în observație și mai ales în concluziile pe care le putem deduce efectiv din observație și principiul „discontinuului în continuu” demonstrat de lumină, experimentatorul și mai târziu filosoful trebuie să concluzioneze în mod necesar că „momentul vital” al fenomenului este caracterizat de contradicția componentelor sale. Devine astfel imposibil să cunoaștem fenomenul în geneza sa, dacă nu apelăm, în noi înșine, la o nouă formă de inteligență care respinge obiectivarea pentru a o înlocui cu simboluri abstracte. Acum, această procedură trezește în mod obligatoriu în noi căutarea unei „senzații” sau a unui fel de „viziune intuitivă”. Astfel, faptul de a fi obligați să acceptăm această stare de fapt în studiul naturii arată deja că gândirea umană progresează către această nouă formă de inteligență. În realitate, ezoterismul este la fel de vechi ca umanitatea, dar până acum starea de inteligență a acestui ezoterism aparținea doar indivizilor izolați.

Impulsul către expansiunea conștiinței pe care o trăiește epoca noastră este probabil motivul real, fundamental, al dezordinii care domnește asupra întregului nostru pământ. Progresul există cu siguranță printre cei care experimentează profund această stare de incoerență și nu apare printre cei care, din cauza unei reacții instinctive, psihologice, se agață de un materialism dialectic, de un mecanism nihilist. Colectivismul, în sens statistic, nu poate rezolva problemele sociale, la fel cum nu poate rezolva problemele științifice. Viitorul cere un individualism în cadrul colectivului, ceea ce pare absurd inteligenței trecutului. Cât despre exprimare, notele enciclopedice și muzeele de cadavre nu mai sunt satisfăcătoare; ceea ce este necesar este *Simbolicul*, singurul care poate realiza o legătură între complemente în fenomenul vital.

Și știința rațională, care astăzi a ajuns la ceea ce se numește deja suprarațional, va deschide calea către ezoterismul de natură suprarațională.

Și dacă consider că calea științei pure, în cercetarea anxioasă actuală, este eronată, sunt, în schimb, sigur că metoda de lucru este bună în ceea ce privește precizia extremă și fidelitatea absolută a oamenilor de știință în experimentele lor.

După această scurtă și superficială enumerare a câtorva elemente ale noii gândiri, s-ar putea întreba „Care este influența acestei stări de fapt asupra egiptologiei, arheologiei și simbolismului?”

Înainte de a răspunde, iată ce trebuie luat în considerare.

După siguranța destul de insolentă a oamenilor de știință din secolul al XIX-lea, microfizicienii de astăzi sunt relativ timizi. Ei sunt, de asemenea, primii care disting noua gândire științifică de știința aplicată în macrofizică, acea știință a materiei pentru care legile de ieri continuă să fie suficiente în aplicarea practică și industrială. Această timiditate din partea savanților noștri în științe pure este inspirată de respectul pentru specialiști. Filosofii acestei noi gândiri văd mai departe, iar acești filozofi nu sunt fantomă.

Este cert că o astfel de revoluție în gândire – adică o astfel de expansiune a conștiinței, o astfel de evoluție a inteligenței – nu este rezultatul unui capriciu. Este vorba, de fapt, despre o influență cosmică căreia îi este supus pământul, împreună cu tot ce se află în el. O fază din gestația particulei planetare a sistemului nostru solar este încheiată. Gaston Bachelard observă, în acest context, ceea ce el numește „o mutație a Spiritului”.[27] O nouă perioadă trebuie să înceapă, iar aceasta este anunțată de mișcări seismice, schimbări climatice și, în final, mai presus de toate, de spiritul care animă omul.

„*Ogotemmeli*” îi dezvăluie lui Marcel Griaule[28] baza metafizică a obiceiurilor dogonilor, pentru că știe „că a venit momentul când aceste lucruri, ținute secrete până acum, trebuie spuse”; bambarașii „vorbesc”;[29] împăratul Imperiului Șerpilor „vorbește” lui F. G. Carnochan.[30] Dar fără a vizita Africa neagră, care ne rezervă încă multe surprize, să observăm ce se întâmplă în vecinătatea

27 Gaston Bachelard, *Le Nouvel esprit scientifique* (Paris: Presses Universitaires de France), p. 178.

28 Marcel Griaule, *Dieu d'eau, entretiens avec Ogotemmeli*, (Paris: Edition du Chêne, 1948.)

29 Solange de Ganay, ”*Notes sur la Théodicée Bambara*”, Revue de l'histoire des religions, vol. 135, nr. 2-3; „*Aspects de mythologie et de symbolique Bambara*”, *Journal de psychologie normale et pathologique*, aprilie-iunie 1949, pp. 181-201.

30 F.G. Carnochan și H.C. Adamson, L'Empire des Serpents (Paris: Stock).

noastră. Nimeni nu este mai puțin preocupat de matematică și știința rațională decât artiștii, fie că sunt poeți, muzicieni, pictori sau sculptori. Cu toate acestea, toate artele sunt în pas cu gândirea științifică; toate încearcă să fugă de un mod de exprimare specific, realist; toate caută să apeleze la „senzația intuitivă", prin intermediul unor forme cât mai simplificate posibil, până la reducerea geometrică.

Oricine gândește și „experimentează" cu oarecare sensibilitate va răspunde acestei chemări misterioase a timpului nostru: Ideea domină forma; Spiritul-Energie domină materia.

Prin urmare, le-aș spune prietenilor mei egiptologi și arheologi, istorici sau simboliști:

1. S-a demonstrat că fără o directivă filosofică nu se poate face niciun progres în investigația științifică, indiferent de natura ei. Dacă această filozofie științifică este încă „*a posteriori*", astăzi nimic nu împiedică faptul – și gândirea matematică permite prevederea ei – că într-o zi experimentarea ar putea deveni „*a posteriori*", ascultând de directiva unei gândiri care a rezolvat problemele.

Aceasta sugerează o ipoteză: aplicarea științei ar deveni din nou, ca în Egipt și Elada, o știință empirică (adică una fără cercetare a cauzelor), Cunoașterea fiind rezervată Templului, adică grupului select de oameni înzestrați învățați să pătrundă în această Cunoaștere, deoarece această penetrare necesită - la fel ca noua noastră gândire științifică - să știi mai întâi cum să gândești fără a obiectiva. Aceasta este o etapă în așteptarea expansiunii Conștiinței care va oferi viziune spațială. De fapt, este evident, de exemplu, că „imaginea matriceală" este doar o metodă și nu o realizare finală și că ar trebui să fie posibil „să obiectivăm", într-o formă superioară de inteligență, un continuum de volum cvadridimensional la fel de bine cum facem acum cu volumul euclidian.

Dacă evoluția există, ea nu poate fi decât o „evoluție a Conștiinței" și probabil că acolo ar trebui să căutăm piatra de temelie a noii biologii, despre care vom discuta altă dată.

2. Observarea simultaneității unor stări reciproc contradictorii, pe care le putem cunoaște doar prin dualitate (adică prin comparație), demonstrează existența a două forme de inteligență.

Propun următoarea explicație:

Prima dintre aceste forme necesită obiectul sau obiectificarea conceptului, de unde și plasarea conceptului în Timp și Spațiu. Această formă poate fi numită „inteligență statică", care este desemnată și sub numele de „exoterism".

Cealaltă formă de inteligență concepe intuitiv, dar fără a formula încă conceptul. Numesc această formă „cunoaștere înnăscută"; aceasta corespunde, în plus, unui anumit mod de a vedea posedat de filosofii greci antici, în special de Heron din Alexandria.[31] Aceștia recunoșteau că înscrisă în suflet era cunoașterea universală pe care obiectul exterior o trezește prin simțuri. Acum, tocmai conștiința stării acestei cunoașteri înnăscute poate varia, adică se poate extinde progresiv și se poate îmbogăți sau sărăci.[32]

De îndată ce conceptul intuitiv - care se manifestă ca o certitudine atât de concretă pe cât poate fi un obiect - devine formulat (adică descris și definit), devine statică, "exoterică". Astfel, forma intuitivă a inteligenței poate fi numită „o inteligență dinamică", deoarece poate concepe mișcarea, cum ar fi o spirală sferică, care este obiectiv de neînțeles. În matematică, aceste concepte sunt denumite în mod obișnuit „imaginare", cum ar fi, de exemplu, Axa, care este (am face bine să menționăm) de neimaginat. Aceasta este, așadar, acea inteligență „dinamică" care se numește „ezoterică".[33]

---

31 Heron din Alexandria, *Definiții*, 136, 1-4.

32 Acest lucru este menționat aici fără a intra într-o analiză care să arate ce poate susține această conștiință dobândită.

33 Ezoterismul este în afara raționalului și nu suprarațional; este de această parte a raționalului și dincolo de acesta. Constă într-o conștiință, înnăscută prin virtutea genezei umane, în toate tipurile de viață naturală. De exemplu, afinitatea este o cunoaștere înnăscută. Este unul dintre impulsurile originale pentru facultatea de a număra, care este un aspect „*a priori*", dar doar „exoteric" al inteligenței. Facultatea de a raționa își are sursa în impulsul dincolo de rațional: ezoterismul este cauza Conștiinței în general. Purtăm în noi înșine - sub forma cunoașterii dobândite, latente - experiența tuturor ființelor care, arată embriologia umană, au prezidat succesiv

Acestea sunt realități la care trebuie să se conformeze noua gândire științifică. Astfel, devine absolut logic să se creeze o filozofie matematică care exclude orice formulare obiectivă: valoarea exprimată într-o formulă - fie că este un imperativ sau o ecuație - înlocuiește orice formă imaginată sau chiar de neimaginat. Mai mult, simbolul convențional înlocuiește lungile secvențe de raționament.

Am ajuns în acest punct în mod inevitabil.

De asemenea, inevitabil, scrisul, care leagă cele două stări sau forme de inteligență, este simbolic, întrucât simbolul figurat - cu atât mai corect cu cât este selectat dintre formele naturale - singur face posibilă legătura dintre exoterism și ezoterism, o legătură care intră în joc în fiecare act de înțelegere.

3. Această profundă criză epistemologică[34] – pe care o trăim și care poate fi interpretată în paralel cu revoluția generală, care este atât morală, cât și socială și estetică – amintește de o altă revoluție profundă de la sfârșitul erei egiptene și începutul erei creștine.[35] Ceea ce putem afla despre istoria Egiptului Antic ne arată o revoluție similară în ajunul Regatului Mijlociu,[36] în jurul anilor 2200-2100 î.Hr. Aceste trei date (data egipteană, începutul erei creștine și timpul nostru) corespund prea bine, în aspectul revoluționar al naturii vitale, ciclurilor precesionale[37] – Taur (Montu), Berbec (Amon), sfârșitul Peștilor (era creștină), astăzi (peste aproximativ 150 de ani) – pentru ca această corespondență dintre datele cerești și marile evenimente de pe Pământ să fie pură coincidență.

Acum, dacă acest lucru este adevărat, aici este locul în care *simbolicul* capătă din nou o valoare extraordinară, atât în figurarea prin semnele zodiacale, cât și în alegerea *simbolicului* său de către Antichitate pentru moment.

Aceste crize sunt întotdeauna profunde și afectează întreaga umanitate. Nu este vorba despre o revoluție locală, precum Revoluția Franceză din 1789, care, în ciuda repercusiunilor sale generale în întreaga lume, a fost doar un eveniment precursor a ceea ce se întâmplă astăzi. Mai mult, observăm că marele eveniment al trecerii precesionale de la un semn la altul este întotdeauna precedat de evenimente pregătitoare. „Febra” începe în ultimul deceniu, adică cu 720 de ani înainte de „erupție”. Acum, ceea ce este tulburător astăzi este că revoluția actuală nu promite să fie constructivă. De exemplu, era creștină, bazată pe o revelație, venită ca o concluzie logică după epoca egipteană, de fapt provine dintr-o dezvăluire:[38] conștiința se îmbogățește înainte de aplicare, în toate domeniile activității umane.

În timpul nostru, aplicarea precede starea de conștiință, care nu corespunde realizărilor materiale; există un dezacord între dinamic și static, între psihic și cerebral, între inteligența ezoterică și cea exoterică. Criza este extrem de periculoasă și ar putea fi numită cea a sfârșitului unei lumi, conținând o anunțare, în timp ce criza finală a Vechiului Regat Egiptean și cea a erei Apostolilor au fost fiecare începutul unei noi ere.

---

formarea ființei umane. Există un ezoterism al Științei, semnificând sursele abstracte a ceea ce poate fi cunoscut, și o știință a Ezoterismului, care este filosofia cauzelor.

34 Eptstemologie: Acest termen al limbajului filosofic semnifică ceea ce s-ar putea numi „mentalitatea etapelor evolutive ale inteligenței” pe care cu toții le purtăm în noi înșine, prin ereditate. Aceste etape, sau „mentalități”, se schimbă odată cu evoluția inteligenței. Astfel, purtăm în noi un set de „mentalități” care ne ghidează în eforturile noastre intelectuale. Notând procentul acestor influențe, s-ar putea astfel realiza un „profil sau portret epistemologic” al fiecărei persoane. De exemplu, un om simplu va fi influențat în proporție de 70% de ceea ce se numește „mentalitate mistică”, 40% de „simțul realist”, 20% de „simțul pozitiv”, 5% de „simțul rațional” și 0% de „simțul suprarațional”. În acest fel, se poate ști cum va aborda acest om studiul unei probleme.

Notă: Aici, cuvântul mistic înseamnă tendința de a atribui puterilor oculte „divine” - de unde și arbitrarul acestor forțe - toate fenomenele naturii.

35 O criză similară a avut loc în această perioadă în China, odată cu sfârșitul dinastiei Han, care a fost, de asemenea, o epocă a bronzului.

36 În acest context, poate fi interesant să citim Junker, *Pyramidenzeit*.

37 Fiecare ciclu durează aproximativ 2.160 de ani.

38 Nu mai este vorba de revelația evanghelică a Divinului, ci de antropomorfizarea sa. Aceasta este caracteristică sfârșitului ultimului decan al erei egiptene (când în Grecia și apoi la Roma principalele zeități sunt umanizate, iar Omul divinizat încoronează acum templul, stelele și coloanele).

Această sugestie a unei coincidențe între datele marilor cicluri cerești și evenimentele la care răspund oamenii de pe Pământ ar fi dificil de acceptat dacă nu am fi conștienți de ceea ce se întâmplă în prezent în adâncurile conștiinței umane. Actul de a observa acest lucru în sine prezintă o bază extrem de interesantă, chiar și pentru studiul istoric, și una în mod necesar consonantă cu *simbolicul*.

Înainte de a vorbi despre *simbol* și despre principiile pe care trebuie să le cunoaștem pentru a înțelege psihologia sa, ar fi bine să observăm mai întâi ce sens dau *simbolicului*. „Simbolismul", care este un mod de exprimare, trebuie distins de „simbolic", care este aplicarea unei „stări de spirit" sau, din nou, a unei „mentalități". *Simbolismul* este tehnică; *simbolicul* este forma de scriere a unei filozofii vitale.

Moduri Simbolice

Atunci când O IMAGINE, o colecţie de litere, un cuvânt sau o frază, un gest, un singur sunet, o armonie muzicală sau o melodie au o semnificaţie prin evocare, avem de-a face cu un *simbol*.

Aceasta presupune că sensul aspectului determinat al simbolului trebuie cunoscut, pentru a putea evoca un aspect nedeterminat în conştiinţa observatorului. Aceasta este natura comună a *simbolului* - cumva efectul său de mobilizare este similar efectului pe care câteva note ale unui imn naţional îl pot avea asupra patrioţilor aflaţi sub jugul unui invadator.

Pe de altă parte, nimeni nu ar înţelege semnificaţia U.N., Y.M.C.A., U.R.S.S. etc., dacă sensul fiecărei juxtapuneri de iniţiale nu ar fi fost explicat. Odată recunoscută, ea evocă grupurile pe care le reprezintă, îndeplinind un rol de mobilizare. O imagine folosită ca marcă comercială nu înseamnă nimic simbolic fără o explicaţie prealabilă.

Dimpotrivă, o melodie evocă momente trăite, producând veselie sau tristeţe, aşa cum o simfonie poate transporta publicul într-un peisaj de primăvară sau de toamnă. Aici este vorba despre o evocare emotivă, iar muzica este simbolul acesteia. În literatură, o metaforă este un simbol care evocă un sens prin analogie; alegoria este un simbol care provoacă un joc al imaginaţiei care va înlocui descrierea dată.

Acestea sunt exemple de simbolism exoteric: toate datele - *simbolul* şi *evocarea* - sunt obiective sau obiectivabile.

Simbolismul ezoteric este diferit; este de natură magică.[39]

De exemplu, scrâşnetul produs de frecarea metalului de o cutie de conserve îţi strânge dinţii. În acelaşi mod, o dizarmonie îl va face pe ascultător să tresară şi să se simtă inconfortabil. O caricatură îi face pe oameni să râdă. „Imaginea Medusei l-a transformat (pe privitor) în piatră”. Un vuiet în liniştea pădurii îl va face pe cel mai curajos om să tremure; doi ochi fosforescenţi în pădure, noaptea, vor crea frică.

Astfel de lucruri pot fi analizate ca şocul neaşteptatului, efectele imaginaţiei.

Dar scrâşnetul care îţi strânge dinţii nu este efectul nici al surprizei, nici al imaginaţiei; este un efect constant. În mod similar, zgomotul produs de un firicel de apă stimulează nevoia de a urina chiar şi atunci când dormim. Repetarea aceluiaşi sunet monoton (litanii) adoarme conştiinţa mentală. Numeroase exemple de „magie a analogilor”, care produc reacţii la distanţă, sunt efecte simbolice ezoterice. Mediul înconjurător dezordonat îi face pe ocupanţi murdari şi neglijenţi. Mediul înconjurător este întotdeauna un simbol magic. Munteanul diferă, prin caracter şi maniere, de cel de la câmpie. Când marinarul obişnuit să scruteze cerul îşi cultivă ocazional pământul, o face absolut diferit faţă de ţăranul care îşi ţine ochii în pământ.

Ţara îl face pe om; cerul face pământul. Cerul şi pământul sunt marile simboluri care domină umanitatea.

Simbolul ezoteric este un fapt natural sau artificial care provoacă un răspuns vital abstract, care va fi apoi exprimat fizic, nervos, mental sau emoţional la o fiinţă organizată sau printr-o reacţie energetică la o fiinţă neorganizată.

Efectul produs de atmosfera unei catedrale - prin bolţile, coloanele, vitraliile şi simbolurile figurate ale principiilor religioase - este cunoscut. Astfel, s-ar putea admite că, dacă simbolistica este extinsă la alegerea pietrelor, metalelor, culorilor, materialelor plasate în fundaţie, luminilor plasate favorabil - dacă, pe scurt, totul corespunde simbolic semnificaţiei locului - s-ar putea, zic eu, înţelege efectul magic al acestei simbolistici, care este cât se poate de absolut.

În literatură, doar parabola reprezintă simbolistica ezoterică. Ar putea fi explicată în termenii efectului unei oglinzi parabolice: toate razele incidente paralele sunt reflectate într-un singur punct central, aşa cum sunt, de altfel, atunci când sunt focalizate de o lentilă biconvexă.

---

39 Cuvântul magie este înţeles aici cu acelaşi sens ca „*magus*” şi nu „magician”. Cei Trei Magi (Magi) din Evanghelie şi Hermes Trismegistus sunt legaţi de această adevărată magie (magie creativă) a acţiunii spirituale, la momentul potrivit, în cadrul potrivit. Această magie este esenţa Armoniei, Dreptăţii şi Frumuseţii. Ea priveşte efectul magic şi nu produsul, care ne poate plăcea sau nu. Efectul magic poate fi produs doar printr-un acord perfect între natura Cauzei şi cadrul său şi momentul propice.

Însă scrierea hieroglifică este scrierea simbolică ezoterică supremă, atât prin figurarea semnelor sale, cât şi prin culoarea şi amplasarea lor.[40]

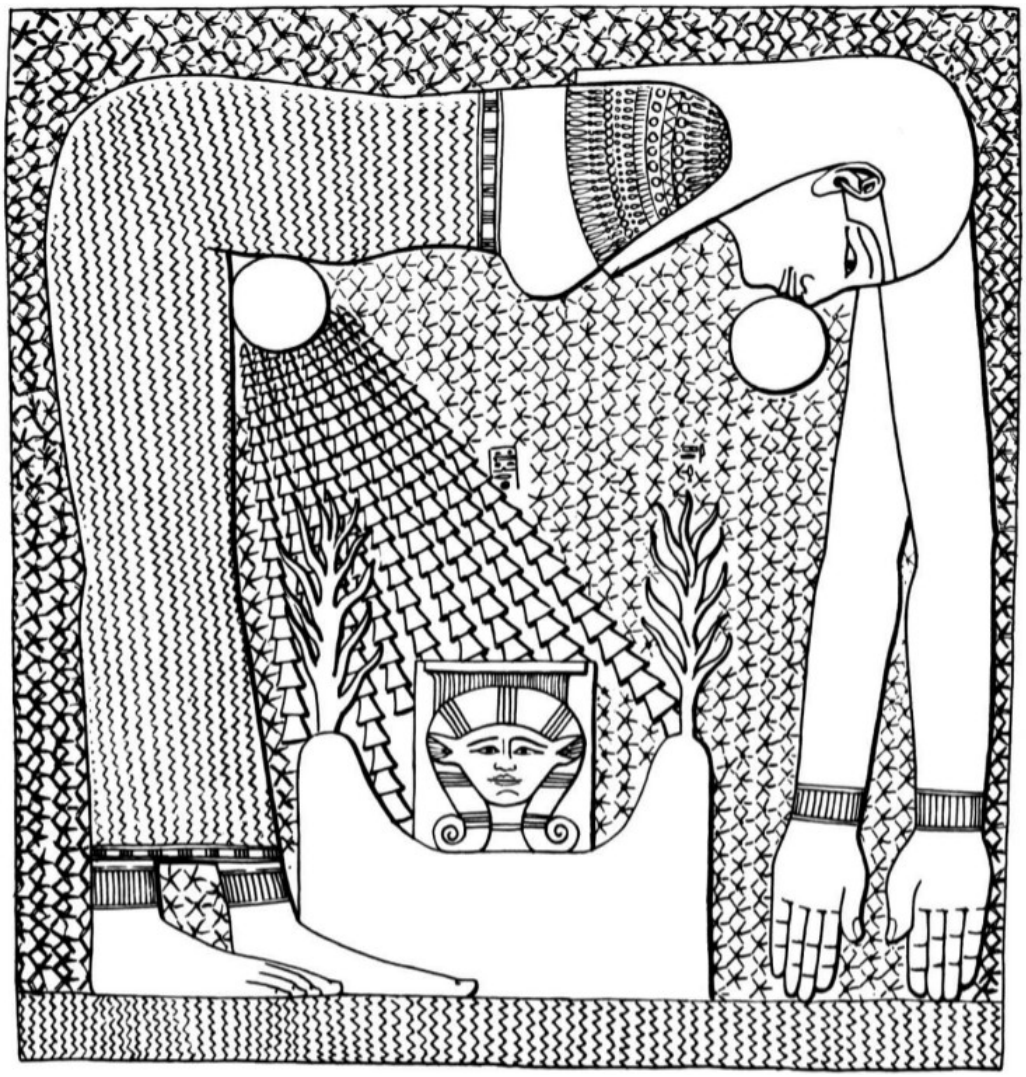

Fig. 4. Nut, Cerul, înghite soarele în fiecare seară şi îl aduce din nou în lume în zori. Modelul de pe rochia ei evocă unde cereşti, iar particule de radiaţie solară inundă faţa lui Hathor, cu urechi de vacă, care se ridică la orizont.

40 Faptul că nu menţionez aici nici *heraldica*, nici *liturghia* este intenţionat. Introducerea acestor teme ar necesita explicaţii prea lungi pentru acest scurt tratat.

Simbol—Sinteză

CUVÂNTUL *simbol*, derivat şi distorsionat din sensul său grecesc obişnuit, care semnifică un semn de recunoaştere sau o parolă, a devenit sinonim cu reprezentarea unui concept printr-un semn convenţional. Ansamblul părţilor unui ciob de ceramică spart, care ar putea fi reprezentat şi printr-un bilet rupt sau o carte de vizită, însemna—probabil într-un sens popular—simbolul sau semnul (hieroglific) al recunoaşterii.

În zilele noastre, orice literă sau imagine care înlocuieşte dezvoltarea unei idei se numeşte simbol (cum ar fi un simbol chimic pentru corpuri simple sau compozite, iniţialele cuvintelor unei fraze pentru a desemna un grup, sau o figură vorbitoare sau reprezentativă pentru o marcă comercială); dar o singură literă convenţională într-o operaţie matematică (cum ar fi coeficientul **Pi** pentru cerc, **h** pentru constanta lui Planck, **M** pentru masă, **c** pentru viteza luminii etc.) se numeşte, de asemenea, simbol, deoarece fiecare literă necesită o lungă dezvoltare pentru a-i explica semnificaţia, astfel rezumată.

Fie că este vorba de o imagine naturală sau combinată, fie de un semn convenţional, proprietatea simbolului este de a fi o sinteză.

Când, în chimie, cineva dorea să reprezinte o combinaţie, era condus să specifice ansamblul părţilor într-o formă statică bidimensională sau tridimensională şi recurgea la o imagine fie în plan, fie în volum. Aceste imagini sunt simboluri - adică sinteze - şi nu adevărata reprezentare a combinaţiei. Acestea servesc doar ca suport (plasat intuitiv în schemă) al unei funcţii esenţial calitative care probabil nu poate fi specificată în Timp şi Spaţiu.
Este o proprietate a gândirii să aibă nevoie de un suport, de o ipoteză de natură specifică. Aceasta poate fi numită o bază de intuiţie, formând o schelă pentru exprimarea cunoaşterii prin serii şi grupuri, idei implicite, atmosferă, analogii - pe scurt, toată radiaţia provenită din această sinteză-simbol. Gândirea evoluată, care este doar o expansiune a conştiinţei, se debarasează apoi de acest suport. S-ar putea spune că Spiritul abstract are nevoie de un suport concret, care, prin natura sa, trebuie să fie sinteza (situată în Timp şi Spaţiu) a formei care trebuie dată Spiritului, astfel încât acesta să aibă la dispoziţie corpul necesar experienţei. Mai târziu, acest suport este abandonat, lăsând noul concept în puritatea sa.

Sinteza nu ar trebui considerată doar ca un produs al gândirii. În sensul chimic concret al cuvântului, natura oferă sinteze. Dar mai presus de toate, în sensul său psihologic, ar trebui să luăm acest cuvânt. Iată ce a spus Kant despre aceasta: „Prin cuvântul *sinteză*, în sensul său cel mai general, înţeleg procesul de alăturare a diferitelor reprezentări între ele şi de cuprindere a diversităţii lor într-o singură cunoaştere.”[41] La definiţia lui Kant ar trebui să adaug că orice lucru natural este sinteză pentru ştiinţa raţională, care trebuie să procedeze prin analiză pentru a dobândi cunoştinţe despre părţile componente sau despre natura lucrului. Permiteţi-mi să adaug şi ceea ce Marcelin Berthelot înţelege prin sinteză chimică: ”ceea ce poate produce noi combinaţii necunoscute naturii”.

Există trei tipuri de sinteze şi trei tipuri de simboluri:

Sinteza vitală — care este simbolul natural şi expresia sa (forma tangibilă, cuvântul sau sunetul caracteristic şi culoarea) — este simbolul pur.

Acţiunea de sinteză — care reprezintă pseudosimbolul (cum ar fi cuvântul, vocabul), înlocuind imaginea şi determinând conceptul.

Efectul sintetizator al gândirii, sau sinteza psihologică — care reprezintă parasimbolul, prin intermediul simbolului convenţional care rezumă un gând.

41 Emmanuel Kant, *Critica raţiunii pure*, trad. J.M.D. Meiklejohn, cartea 1, secţiunea 3.

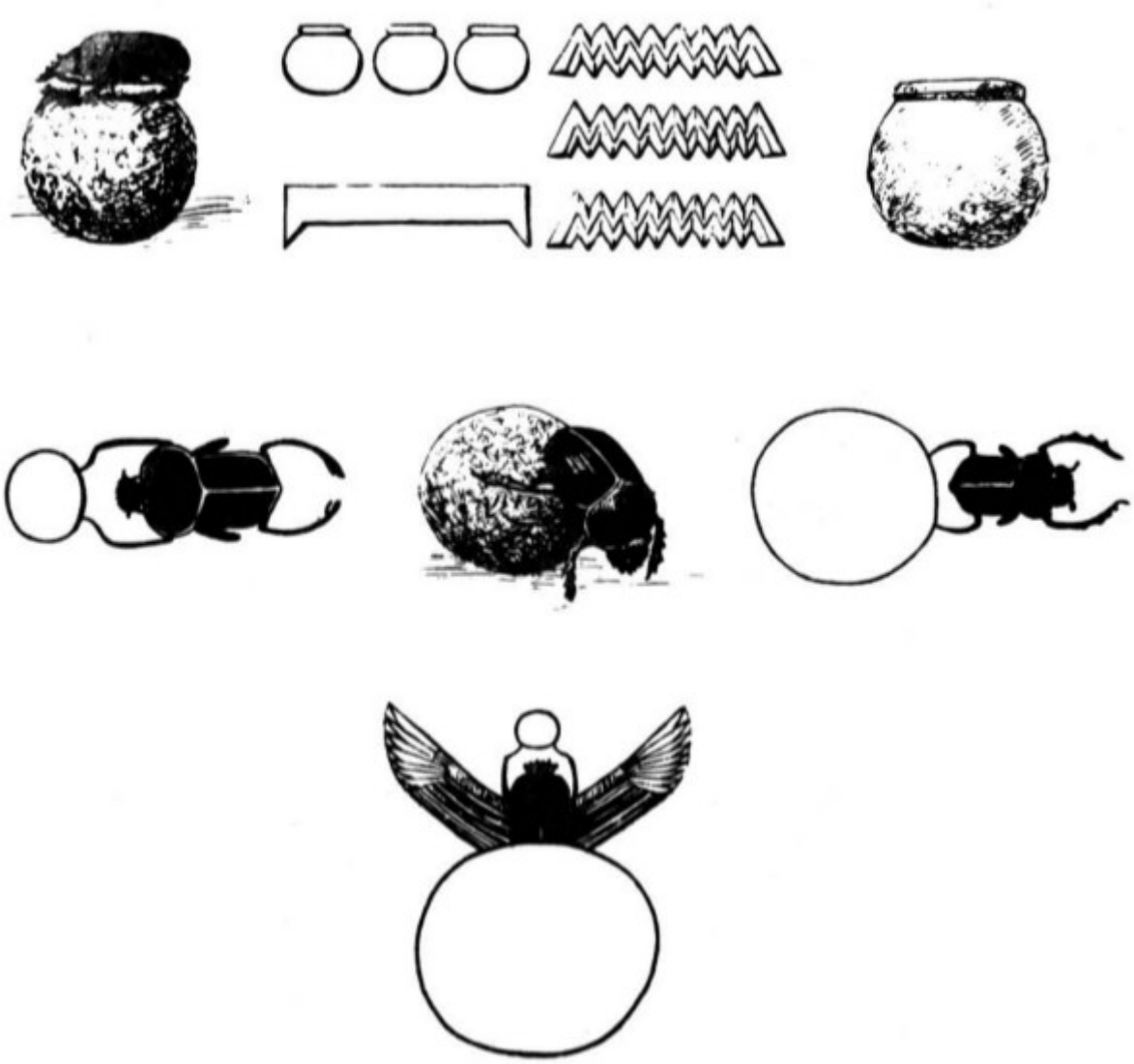

Fig. 5. Rândul de sus: Scarabeul sacru pregătindu-se să-şi depună ouăle — bila sa de bălegar de oaie sub forma vazei ***Nw****. Hieroglifful vazei* ***Nw*** *este folosit pentru a scrie, printre altele,* ***Nw****, ”apele primordiale”;* ***Nw.t****, ”bila scarabeului în care se produc metamorfozele sale”;* ***Nw.t****, ”Timpul”. Rândul din mijloc: Scarabeul sacru, singura insectă care fabrică o sferă perfectă pe care o rostogoleşte cu picioarele din spate şi o îngroapă în pământ. Rândul de jos: Scarabeul înaripat se ridică dintr-o sferă rostogolind simbolul soarelui răsărit cu picioarele din faţă.*

Toate aceste aspecte ale sintezei sunt simbolurile mulţimii de funcţii, precum şi ale ansamblului de părţi pe care îl implică sinteza.

Astfel, *simbolul* serveşte la fel de bine pentru obiectivarea gândirii, cât şi pentru un sistem de referinţe; dar în sensul său ezoteric, va acţiona ca o sinteză psihologică evocând funcţiile, deci relaţiile calitative neobiectivabile pe care forma sa specifică le sintetizează.

Astăzi, noua gândire ştiinţifică ar trebui să apeleze în mod clar la două forme de inteligenţă, deoarece experimentul şi observaţia necesită o poziţie deterministă în Timp şi Spaţiu, manifestând, în acelaşi timp, aspectul indeterminabil al simultaneităţii impuse de fenomen.[42] S-ar putea spune că, pentru inteligenţa obiectivă, există un trecut şi un viitor, dar niciodată un Prezent şi că, pentru Realitate, există un Prezent etern, invariabil, în afara Timpului.[43]

---

42 Această stare de simultaneitate, absurdă, dar logică, poate fi interpretată matematic prin rădăcina lui minus unu (√-1), care poate fi doar +1 şi simultan -1, sau ±1.

43 Vezi capitolul „*Principiul momentului prezent*”.

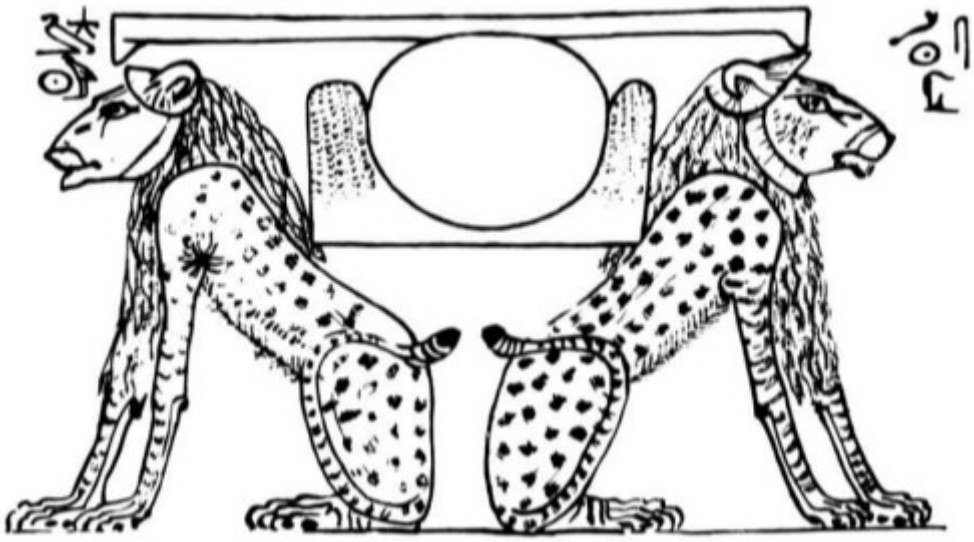

Fig. 6. Soarele la orizont, între cei doi lei Aker, numiți „Ieri” și „Mâine”. Comentariul la această imagine spune: „Îmi aparține ziua de ieri și știu ziua de mâine. Ce este aceasta? Ieri este Osiris, mâine este Re.” (Papirusul lui Ani, Capitolul 17).

Se poate opta pentru oricare dintre aceste considerații. Fiecare poate fi relativ adevărată. Dar ceea ce contează nu este un adevăr relativ, ci ceea ce este real, iar prin acest cuvânt înțeleg ceea ce este invariabil. În acest sens, *simbolul* nu trebuie să fie adevărat, nici să fie considerat ca atare; nu este adevărul, ci *este „realitatea”*. Este determinat obiectiv în Timp și Spațiu, dar, ca simultaneitate (sinteză), este în afara Timpului. Simbolul ca sinteză este eternul „Moment Prezent”, deoarece aceeași conjuncție de condiții care a creat dezvoltarea sa îl va obliga continuu să fie ceea ce este; aceasta prescrie noțiunea de identitate, care este obiectiv de neconceput.

Există o inversare a pozițiilor pentru cele două inteligențe: pentru inteligența obiectivă, există determinism, în timp ce pentru inteligența neexprimată, intuitivă (cunoaștere înnăscută) există non-determinism. Pe de altă parte, non-determinismul simultaneității pentru inteligența obiectivă devine realitatea determinată pentru inteligența neformulată, intuitivă.

Pentru a explica cele de mai sus, să luăm exemplul coeficientului **Pi**. Obiectiv, cercul este inteligibil doar ca un ansamblu al bazelor triunghiurilor care au vârfurile în centrul cercului (Euclid). Astfel, se va încerca calcularea coeficientului raportului său cu diametrul său prin intermediul poligoanelor și printr-o estimare rezultată din poligoanele înscrise și circumscrise.

Este evident că nu se va obține niciodată un număr finit în acest fel, iar **Pi** trebuie să fie un număr irațional. Se acceptă formula „absurdă” a unui poligon cu un număr infinit de laturi, care atestă sentimentul că cercul nu poate fi cunoscut în niciun fel prin poligoane: intuitiv, suntem siguri că cercul este o linie care se curbează de-a lungul fiecărei părți a traiectoriei sale, oricât de mică ar fi acea parte. De exemplu, să facem un obiect să descrie un cerc: este evident că doar un moment indefinibil, imaterial (ca o extensie a razei care trasează acest cerc) va urma curba, în timp ce obiectul, în lungimea sa, va fi întotdeauna doar tangent.

Litera **Pi**, aleasă arbitrar, devine un simbol. Ca simbol, acest **Pi** sintetizează o funcție obiectiv incomprehensibilă, inexplicabilă, iar fiecare efort matematic de a calcula această valoare trebuie, în fiecare moment, să apeleze la o realitate abstractă, cunoscută intuitiv și obiectiv inexprimabilă. Acesta este cazul tuturor simbolurilor matematice și, în cele din urmă, al simbolului în general. Simbolul **Pi** este o sinteză; simbolul **c** este sinteza vitezei luminii; în hieroglifele egiptene, **cotul** (antebrațul) este simbolul sintezei măsurătorilor, datorită măsurii sale asupra universului particularizat în microcosmosul uman, dar nu este o măsurătoare definită.[44]

44 În acest context, să reamintim că în China există, pentru măsurarea corpului uman, o măsură (o măsură mică) numită **tsun**, care, pe de o parte, este specifică fiecărui individ și, în plus, diferită pentru cap, membre și trunchi. Este indispensabil să cunoaștem aceste unități de măsură pentru acupunctură și pentru studierea pulsurilor.

Fig. 7. „Sunt acest lotus pur care iese la iveală purtând luminosul...”, strigă morții (aluzie la mitul hermopolitan în care soarele se naşte din caliciul unui lotus care se ridică din ape), ... totul se naşte prin el, copilul (care strălucește) în lotusul ale cărui raze dau viață tuturor ființelor.”

Simbolul acționează ca o legătură între inteligența rațională și inteligența numită astăzi suprarațională; aceasta din urmă poate fi exprimată doar sub formă matematică. Avem de-a face aici cu o nouă conștiință, adică, epistemologic vorbind, cu o nouă stare a puterii gândirii; acest lucru pare să fi fost cunoscut și evident printre egiptenii antici, deoarece aceştia îşi construiau toată exprimarea pe cunoaşterea acestui dualism al inteligenței, pe care tradiția îl numeşte exoterism și ezoterism.

Considerarea obişnuită a simbolului egiptean îl reduce la un sens primar arbitrar, utilitar şi singular, în timp ce, în realitate, este o sinteză care necesită o mare erudiție pentru analiza sa şi o cultură specială pentru cunoaşterea ezoterică pe care o implică - ceea ce nu exclude necesitatea de a fi „simplu” sau de a şti cum să „priveşti pur şi simplu” simbolul.

Să observăm, de asemenea, că fiecare unitate de măsură a lungimii se numeşte „**tsun**”. În mod similar, în Egipt, unitatea „**cot**” are mai multe semnificații pe care le putem înțelege doar dacă cunoaştem filosofia aplicării sale.

Rezumatul Cunoașterii Înnăscute

DE FIECARE DATĂ CÂND o activitate şi reacţiile sale consecutive au produs un fenomen care epuizează toate energiile implicate, acest fenomen este considerat **Unu**; adică, constituie o individualitate. Calculul egiptean procedează în acest fel prin fracţii, la fel ca şi matematica noastră. În raport cu o nouă funcţie, *simbolul* este considerat **Unu**.

Astfel, *simbolul* este principiul caracteristic al numărului pitagoreic: există „numărul enumerator" şi „numărul enumerabil" al aritmeticii obişnuite şi numărul neenumerabil al Ştiinţei Numerelor, noua Unitate, o entitate derivată din „conexiunea vitală" a numerelor componente şi nu dintr-o adunare cantitativă.

Există, de exemplu, un trunchi şi ramurile sale, constituind un copac. Acest copac, ca atare, are noi calităţi; este un întreg, un nou individ. Într-o altă categorie, se poate spune, de asemenea, că un buchet este un întreg care reprezintă ceea ce nu poate fi fiecare dintre florile care îl compun separat.

Numărăm cinci degete, iar acest număr, cinci, nu mai este o adunare de cinci unităţi, ci o mână cu calităţi noi şi o putere particulară pe care niciunul dintre degete nu o poate avea. Astfel, în sensul pitagoreic, fiecare număr este o unitate în sine, o entitate, o individualitate şi, ca atare, este nenumerabil.

Acest principiu al grupării a devenit un factor important în noua gândire ştiinţifică. Nu se mai vorbeşte despre Numărul Pitagoreic, ci se aplică principiul său.[45] Toate evenimentele din timp, nedeterminabile pentru individul izolat, se dovedesc - în totalitatea grupărilor acestor indivizi - a fi independente unele faţă de altele. Cu cât numărul lor este mai mare, cu atât calculul probabilităţii devine mai precis. Incapacitatea inteligenţei exoterice (obiective) de a studia secretul vieţii individului în profunzime îl determină pe microfizician, precum şi pe sociolog, să abordeze principiul colectivităţii pentru a trage concluzii statistice. Această „momeală" este o ultimă resursă, până când va fi recunoscută realitatea „celeilalte inteligenţe", cea care ar putea fi numită „cunoaştere înnăscută".[46]

Concluzia statistică, utilă pentru colectivitate, este o eroare în ceea ce priveşte individul. Grupul este „un întreg" o fiinţă nouă; energia sa este nouă; tendinţele sale sunt diferite de cele ale unităţilor care îl constituie. Prin urmare, după cercetările asupra atomului, va fi necesar să se revină la studiul complexului (grupului) pentru a cunoaşte simplul, deoarece - cu metoda raţională, ştiinţifică - simplul este impenetrabil.

În abordarea noastră simbolică, se înţelege că individul este însuşi compus dintr-un grup, dar prin intermediul acestui grup a devenit o individualitate, adică o unitate independentă de alte unităţi similare. Astfel, fiecare parte a ceea ce îl compune nu mai poate fi considerată o individualitate şi nici măcar nu mai poate fi obiectivată. Prin urmare, se poate vorbi doar despre „Principii" calitative sau energetice.[47]

Experienţa vitală a individualităţii devine a sa şi nu poate afecta decât principiile constituţiei sale. Această modificare, introdusă în întregul energetic care constituie individualitatea, o specifică

45 Aceasta se spune fără a se lua în considerare natura matematică a noii gândiri ştiinţifice. Modul în care se reuşeşte în cele din urmă să se conceapă universul, exprimat prin valori matematice, nu are nimic în comun cu numărul pitagoreic, la fel cum nu au „formele matriceale" sau formele definite prin coordonate de suprafaţă sau volum. Cel mult se poate „profeţi" că noua gândire va ajunge la concluzia, alături de şcoala pitagoreică, că Universul nu este altceva decât Număr.

46 În acest sens, vezi Lecomte du Noúy, *L'Homme devant la science* (Paris: Flam-marion, 1941), p. 207. „Am văzut că, în ciuda flexibilităţii pe care le-o conferă posibilitatea fluctuaţiilor, legile numerelor mari (calculul probabilităţilor) nu reuşesc să ne ofere nicio explicaţie plauzibilă sau probabilă pentru fenomenul Vieţii. Determinismul nici măcar nu abordează aceste probleme, căci nu este şi nu a fost niciodată un instrument constructiv şi nu poate, în niciun caz, explica o evoluţie, oricare ar fi ea. La fel ca şi calculul probabilităţilor, el recunoaşte o singură forţă motrice: şansa. Dar face ca această şansă să intervină o singură dată, la originea universului. Şi tot ceea ce urmează este consecinţa inevitabilă a acestei prime aruncări a zarurilor, lovitura de mână pentru care Pascal nu i-a putut ierta lui Descartes."

47 Neter (plural: *Neteru*) este principiu, dar nu este folosit ca un cuvânt care semnifică „principiul" în Egiptul antic. *Neter* este tradus stângaci ca „Dumnezeu", care, în deismul iudeo-creştin, are conotaţia unei Unităţi absolute. Grecescul „*daimon*" ar fi mai potrivit. Dar de ce să nu spunem pur şi simplu „*Neter*"?

pe aceasta din urmă; experiența vitală își modifică specificarea într-un mod constant, constituind experiența sa dobândită, care apoi singură va influența genele și mutația lor - va crea ceea ce eu numesc „conștiința cerebral inconștientă” sau cunoașterea înnăscută.

Datorită acestei *conștiințe înnăscute* suntem capabili să înțelegem; este Intelectul, sau sufletul viu, pe care observația senzorială - prin evocare - îl va face să-l creeze.

Principiul Momentului Prezent

TIMPUL ESTE măsurat prin mişcare. În fiecare moment, o mişcare poate fi doar finalizată sau pe cale să înceapă. Nu poate fi altfel, deoarece nu poate fi trecută şi viitoare „în acelaşi timp”. Prin urmare, Momentul Prezent nu poate fi situat: este în afara Timpului, deoarece este în afara mişcării măsurabile. Prezintă condiţiile unui Absolut.

Din acest Absolut ne tragem constant forţele. Prin moarte, celula se reproduce. Această trecere de la Unu la Doi este „Momentul său Prezent”, care nu poate fi localizat în Timp, deşi fazele cariokinezei se succed pentru a crea geneza noii celule. ”Momentul Prezent” este „cel care obligă nucleul să se dividă”.

Fiecare clipă a vieţii este negaţie şi afirmare „în acelaşi timp”, adică absenţa Timpului. Putem, prin extensie, să vorbim despre o durată ca fiind ora sau epoca prezentă, de exemplu. Dar fiecare moment al acestei ore sau epoci este o „coliziune” între impulsul trecutului şi obstacolul viitorului.

Numai situându-ne în afara Timpului putem vorbi despre o Prezenţă. De exemplu, o anumită persoană este prezentă: nu este în altă parte; este aici, într-un spaţiu specific - adică o mişcare oprită în Timp. Astfel, Prezenţa aparţine trecutului şi nu viitorului. Acest lucru este ilustrat, de exemplu, de „Prezenţa Regală”, simbolizată în Parlamentul Britanic prin „Buzdugan”. Aceasta este o oprire în Timp, ca o piatră de hotar pe drum, care nu împiedică Timpul să treacă pe lângă ea sau drumul să se desfăşoare.

Prezenţa este un simbol; Momentul Prezent este Eternitatea.

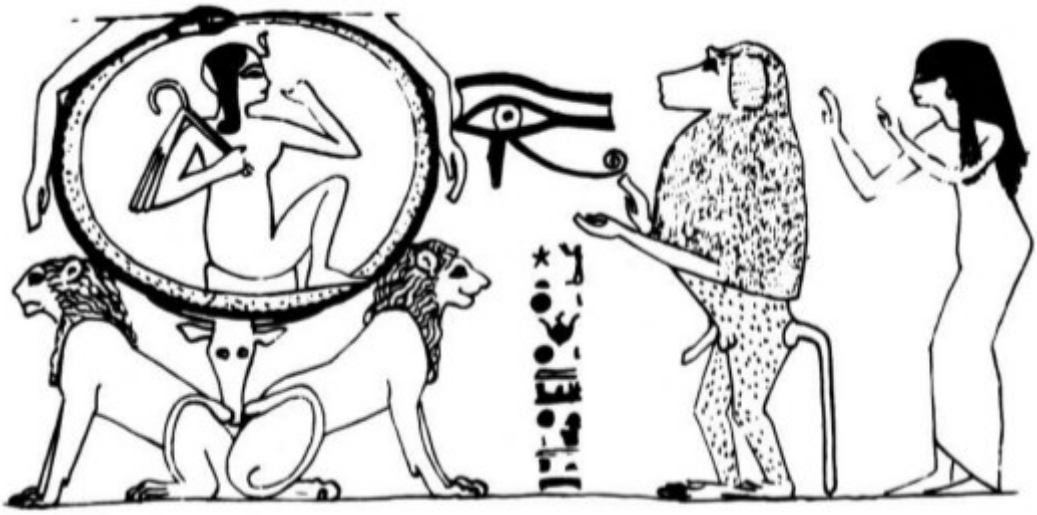

Fig. 8. De la dreapta la stânga: cântăreţul lui Amon, Her-Ouben, şi babuinul lui Thoth în faţa ochiului Oudja, sub care este inscripţionat „Adoraţie lui Re, an nou al lui Re, în barca lui Re pe cer”. Între cei doi lei Aker (Ieri şi Mâine), deasupra unui cap de antilopă, Horus Pruncul (Horus Harpocrate), purtând împletitura prinţului moştenitor şi cu degetul la buză, este aşezat pe semnul orizontului în interiorul discului solar care este la rândul său înconjurat de şarpele care îşi muşcă propria coadă (simbol al eternităţii) şi este la rândul său îmbrăţişat de două braţe care coboară din cer.

Obiectul Discontinuu în Prezentul Continuu

În FENOMENUL vital, geneza este aspectul dinamic.[48] Un moment dat al relaţiilor funcţionale care constituie geneza este momentul vital. Momentul vital poate fi cunoscut doar atunci când este oprit de moarte; acesta este momentul său static, care semnifică negarea sa. Astfel, acest moment vital nu poate fi cunoscut obiectiv: poate fi cunoscut doar efectele sale - adică efectele sale fixe, etapele genezei.

Conştientizarea obiectivă a simultaneităţii „dinamico-statice" este imposibilă, deoarece există o contradicţie; dar este posibil, folosind inteligenţa intuitivă (neexprimată), a dinamismului vital, să juxtapunem sau să comparăm simbolul obiectiv cu starea statică (localizată) a momentului vital, etapa sa actuală.

Această stare de comparaţie – adică de juxtapunere a unei stări obiective, instabile în Timp, cu o stare de simultaneitate mereu prezentă – nu trebuie confundată cu juxtapunerea a două lumi sau a două „prezenţe". În Prezent totul se amestecă, inclusiv toate momentele genezei fiecărui lucru. Prezentul este o dimensiune neobiectivabilă care conţine toate volumele. Din punctul de vedere al Spaţiului, Necesitatea este cea care obligă lucrurile să existe în condiţii specifice; este, de asemenea, în sensul Timpului, Posibilitatea imanentă fiecărui obiect în fiecare moment. Astfel, Creaţia este constantă pentru ezoterism, dar pentru exoterism este localizată: „*La început...*"

Conştientizarea neexprimată a simultaneităţii este *sinteză*, şi nu sintetizare; este sensul ezoteric, în timp ce exoterismul este în mod necesar analitic.

Opinia Ştiinţei (pe care o consider eronată) este că Cunoaşterea se va realiza prin sinteza elementelor localizate analitic, dar cred că - aşa cum se poate întrezări în matematică - odată cu extinderea conştiinţei, gândirea noastră se îndreaptă spre „viziunea sintetică directă".

În acest sens, *simbolul* este astfel obiectul, exterior nouă, care trezeşte cunoaşterea înnăscută prin simţuri. Aceasta creează cunoaşterea noastră intuitivă a simultaneităţii, o continuitate în care se află o discontinuitate.

De exemplu, imaginea unei păsări în zbor este simbolul zborului unui animal înaripat. Această imagine este un moment static (arestat în Timp) al acestei funcţii a zborului, fixarea sa. Acest simbol trezeşte în noi nu doar ceea ce am înregistrat în memoria noastră cu privire la zborul păsărilor, ci şi cunoaşterea noastră înnăscută despre zbor, senzaţia noastră de zbor, iar noi întruchipăm această cunoaştere în imaginea-simbol, care devine astfel o sinteză a cunoaşterii noastre despre zborul păsării. Ceea ce contează nu este imaginea, ci simbolul-sinteză a funcţiei momentului vital.

Imaginea este moartea; simbolul este viaţa. În raport cu viaţa, moartea nu este altceva decât o fixare în Timp, deci o falsă eternitate. Adevărata eternitate trebuie căutată în conştiinţa înnăscută, neexprimată, care devine cunoaşterea intuitivă a simultaneităţii.

Acum, ar trebui să fim omniscienţi pentru a putea discerne toate posibilităţile conţinute într-un simbol, ceea ce ar implica „cunoaşterea înnăscută" a întregului Univers.

În consecinţă, pentru a utiliza practic *simbolul*, un sistem constând într-o alegere a posibilităţilor care ar trebui căutate în el ar părea inevitabil. Dar a încerca să constitui un sistem raţional (ceea ce este posibil, dacă este nevoie) ar însemna să cădem într-o interpretare exoterică, care ar priva simbolul de posibilitatea de a vorbi ezoteric.

Alegerea ar trebui făcută de cititor, exclusiv în lumina şi în măsura propriei sale cunoaşteri înnăscute.

Este suficient să observăm principiile filosofice la care se conformează simbolurile pentru a învăţa apoi să căutăm în sine sensul sumar al sintezei lor.

Trebuie să ştim, de asemenea, că, de exemplu, în Egiptul antic alegerea unui animal ca simbol era ghidată de o cunoaştere profundă a vieţii acelui animal, a caracteristicilor sale vitale, a obiceiurilor sale, a asimilării sale, a duratei gestaţiei sale, a obiceiurilor sale de împerechere

48 Aici, cuvântul „dinamic" este folosit în sensul unui impuls epuizat care generează o succesiune vitală, sau o geneză, şi nu în sensul cinematic al unei deplasări în spaţiu.

(anotimpul şi chiar ora din zi) etc.[49] În doctrina microcosmosului, fiecare animal este o etapă a gestaţiei universale, al cărei scop, pentru noi, este Omul: *Homo sapiens*.

Fig. 9. „Eu sunt acest Phoenix care se află la Heliopolis! ... Ce este aceasta? ... Este eternitatea şi perpetuitatea... (Papirusul lui Ani, Capitolul 17). La sfârşitul inundaţiei care aminteşte de apele primordiale, Nu, apare uscăciunea (oubenn) sub forma primei movilițe, iar stârcul de culoarea cenuşii, pasărea benu, alunecă maiestuos în jos şi se odihneşte pe piatra benn-benn de la Heliopolis. Repetarea acestui fenomen a dat naştere legendei Phoenixului renăscut din propria cenuşă, simbolizând astfel perpetuitatea (Textele Piramidei, 1652).”

49 Simbolistica egipteană nu ezită să aleagă, dintre toate varietăţile unui tip, elementele caracteristice pe care doreşte să le accentueze, creând astfel o imagine compozită, pe care cercetătorii noştri încearcă neobosit — şi în zadar — să o plaseze într-o clasificare schematică.

Relația este simbolul ființei

Ființa, CA existență, se manifestă doar prin relație, adică prin schimbul dintre cele două complemente componente ale Ființei.

Numim complemente cele două calități specifice ale unui lucru, dintre care una o neagă pe cealaltă.

De exemplu, strălucirea și umbra creează lumină. Fără umbră, niciun obiect nu ar fi vizibil, astfel încât, dacă strălucirea ar fi fără umbră, nu am cunoaşte lumina mai mult decât o cunoaşte un orb. Această propoziție poate fi, de asemenea, inversată: orbul este cel care trăiește într-o strălucire fără umbră - ceea ce este adesea adevărat.

Un alt exemplu larg cunoscut este cel al culorilor complementare, cum ar fi roşu și verde, galben și violet, portocaliu și albastru. Suprapuse, prin scădere, aceste complemente anulează orice culoare și (teoretic) formează negru; adunate, ele (teoretic) dau lumină albă.

Complementele nu există separat, la fel cum nu există Polul Nord fără Polul Sud; ele sunt componentele abstracte ale Ființei; ele sunt, în esență, principiile activ și pasiv, masculin și feminin.[50]

Starea pasivă mecanică, care este doar o activitate inferioară, nu trebuie confundată cu principiul vital pasiv.

În starea vitală, complementele sunt polii unei singure axe și nu o stare relativă, așa cum ar fi relația dintre două obiecte care se mișcă cu viteze diferite. Principiul pasiv este o activitate inversă.[51]

Fig. 10. În centru se află capul dublu al lui Seth din Sud și Horus din Nord; acesta iese dintr-un singur corp care stă pe leul cu cap de șoim care poartă coroana albă a Sudului. Pe sferturile sale posterioare se află un cap de om, purtând și el coroana albă. La dreapta și la stânga sunt țăruși, fiecare surmontat de un cap încoronat cu coroana albă; țăruşii se înclină puternic, ca și cum ar fi respinși de imaginea centrală și trași în direcția opusă de cele două grupuri de personaje cu cap de șarpe care poartă coroanele Nordului și Sudului, simboluri care simbolizează forțele oarbe, pozitive și negative, ale magnetismului terestru.

Există un schimb de activități, un schimb de energie; prin urmare, posibilitatea adunării și scăderii, a anihilării sau exaltării reciproce. Această relație este, așadar, simbolul Ființei: lucrul.

Simbolul leagă complementele, demonstrează Ființa, implică activitățile pozitive și negative; Este aspectul tranzitoriu, fenomenal, dintre abstracția cauzală și negația acesteia.

Astfel, simbolul trebuie întotdeauna considerat ca o relație între două elemente abstracte și complementare.

De exemplu, iepurele nu este un simbol pentru vânător, deoarece acesta consideră iepurele în raport cu alte vânate: vulpi, potârnichi, prepelițe.

Iepurele poate fi un simbol doar în relație cu sine însuși, adică ca rezultantă a datelor vitale care sunt „specific iepure”. Prin urmare, aceeași hrană va produce un iepure în cazul său, un iepure în cazul iepurelui. A fi iepure înseamnă, mai presus de toate, a fi un ferment specific care transformă toată energia pe care o primește în iepure (de exemplu, prin aerul respirat și hrana solidă și lichidă). Din acest motiv, toate caracteristicile fizice și psihice, precum și activitățile acestui iepure, se vor manifesta în acest simbol. Simbolul iepure, ca relație între principiile sămânței sale specifice, este o

50 Yin-ul și yang-ul chinezesc.

51 În acest context, să observăm că Spiritul, sau substanța fără formă, este pasiv. Acesta este principiul feminin cosmic. Prin efectul mirosului, care este „verbul activ”, acest „cuvânt”, prin feminitate, intră în natură. (Pentru o definiție a „mirosului”, vezi p. 74.)

fază tipică, situată embriologic (în sens cosmic) în cadrul dezvoltării ființei ultime spre care tinde Natura. Imaginea sa poate astfel exprima întregul complex al acestei faze, iar o nuanță în această figurație poate accentua un principiu de o importanță deosebită.

Încrucișarea: Principiul Evocării

FIECARE CAUZĂ trebuie considerată ca o activitate relativ pozitivă sau negativă.

Consecința fenomenală a cauzei este întotdeauna „catodică”, deoarece, fără rezistență, reabsorbția activității cauzale ar fi doar o anulare și pentru că rezistența provoacă în mod necesar o reacție.

Efectul catodic este cea mai bună ilustrare a efectului reactiv, așa cum este arătat de efectul reflexiei într-un tub catodic Crook.[52] Astfel, lumina lunii poate fi considerată un efect catodic - adică un efect care întruchipează razele soarelui. Un efect similar, special, se produce pe fiecare planetă; intensitatea fluxului solar și natura catodului, precum și unghiul de reflexie, modifică radiația rezultată. Caracterul „încorporant” al catodului semnifică specificarea radiației incidente neutre.

Fiecare cauză — sau, mai corect spus, fiecare activitate — este o cauză doar datorită rezistenței opuse și reactive. Această reacție este un „fenomen”. Nici emisia anodului, nici obstacolul catodului nu apar în tubul gol. Raza Roentgen care rezultă din ele este un fenomen și acum știm că este vorba de o activitate (reactivitate) cu adevărat nouă a atomilor catodului.

Acest principiu al reactivității este aplicat în simbolistica ezoterică. Este prescris de faptul că o definiție intelectuală (nesituată) este imposibilă. Prin urmare, această definiție trebuie evocată prin reacție, dar nu o putem descrie fără a o localiza în Timp și Spațiu, deci „fixând-o”.

Simbolul, ca sinteză, evocă - prin natura sa statică și concretă - întregul funcțional și calitativ din care provine; adică, evocă vital definiția sa nelocalizabilă.

Acest mod de gândire este cheia gândirii faraonice.[53] Este, de asemenea, similar cu cel al chinezilor.[54]

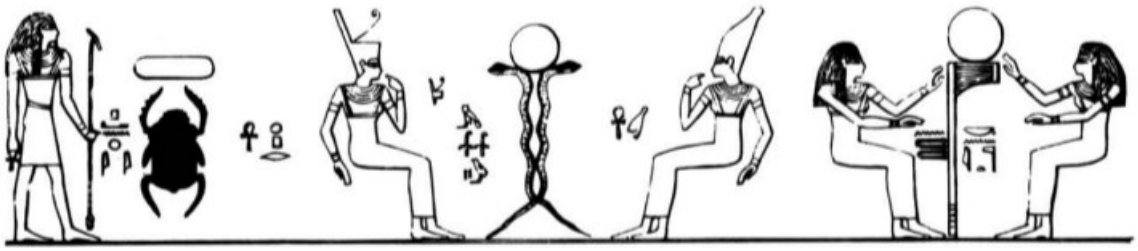

*Fig. 11. „Ele se află astfel în Dwat (lumea de dincolo) ca forme și nașteri ale lui Khepri atunci când își poartă ovalul (**Nw.t**) spre acest loc, pentru a ieși apoi la orizontul estic al cerului...” „Aceste **Neteru** sunt astfel ochiul stâng (ochiul) care iese din ochiul drept dublu împletit care iese din **sdfy.t**” (simbolul Neterului). (**Amdwat**, ora a 10-a). În stânga, scarabeul nu poartă o bilă, ci un cocon caracteristic (**Nw.t**), care conține pupa unui fluture sau a unei molii. În dreapta, ochiul drept sau mănușa solară se ridică din simbolul divinului. În centru, încrucișarea șerpilor evocă conjuncția în partea de jos și opoziția în partea de sus, fazele principale ale ochiului stâng, lunar.*

52 Curentul pozitiv al unui curent de inducție (electricitate statică) este introdus, prin intermediul unui „anod”, într-un tub care a fost vidat cât mai mult posibil. În fața acestui „anod” se află „catodul”, care captează curentul negativ și conține un fel de oglindă (folie metalică) plasată la un unghi de 45°, astfel încât să reflecte curentul pozitiv captat spre o parte a tubului. Odată ieșit în afara tubului, acest flux (în cazul razelor X) reprezintă efectul catodic.

53 Vezi capitolul „*Simbolicul*”.

54 Marcel Granet, ”*La Pensée Chinoise*”, în L'Evolution de l'humanités (Renaiseance du Lvre). Acesta este și principiul metodei „homeopate” de terapeutică.

Simbolul ca expresie a voinței

FIECARE CERC, ca mișcare circulară, are un centru. Acest centru controlează această curbă continuă și regulată, care este închisă; este atractivă, așa cum circumferința este respingătoare (centrifugă). Acest centru este o putere abstractă care guvernează fenomenul mișcării circulare. Două centre fac o mișcare eliptică (sau asimilată) dacă curba este închisă. Dacă curba nu este închisă, ci este suprapusă, centrul devine o linie sau o figură, orizontal pentru o spirală, vertical pentru o curbă elicoidală etc.

Centrul controlează; este voința figurii. Trei axe de lungime egală, care se intersectează la 90°, sunt voința cubului. Forma mișcării și forma volumului euclidian se află în centru și în radiația sa.

Spun că voința unei sfere în rotație este axa magnetică, iar ecuatorul său este efectul electric centrifugal. Pe de altă parte, fiecare efect magnetic este voință contractantă, care produce efectul electric dilatator, ecuatorial. Invers, fiecare curent electric circular provoacă efectul axial magnetic. Voința este ezoterică; efectul este exoteric.

Dar unde este, atunci, voința „conținătorului", volumul neeuclidian?

Voința sa este sămânța, adică specificarea „conținutului", deci o geneză - adică Timpul, căci Timpul nu este altul decât geneza. Geneza ni se pare ca Timp.

Acum, orice voință de mișcare și de formă este o specificare a Energiei. Voința este astfel identificată cu sămânța, ca specificator și, ca geneză, apare ca Timp sau durată.

Sămânța ordonează volumul, adică Spațiul; geneza acestui Spațiu ordonează Timpul. Voința este ceea ce Lao-Tzu numește „butucul gol al roții".[55]

Voința Absolută a Originii include toate specificațiile.

Tot ceea ce este specificat în mod natural este un simbol și expresia unei voințe, prin urmare, a unei semințe specificatoare de Energie neobiectivabilă: Recipientul, substanța Spirituală nepolarizată. Voința specificatoare, "Focul" seminței, era numită „miros" de egiptenii antici - „mirosul" *Neterului* (adică, într-un sens ezoteric, ceea ce este emanat de *Neter* ca o sămânță ejaculată).

Voința conținută trebuie întotdeauna căutată în simbol, atunci când simbolul este selectat pentru o învățătură ezoterică. Caracterul acestei Voințe este cel care va obliga întotdeauna Spiritul - Energia nepolarizată - să se definească în Timp și Spațiu, prin urmare, sub forma *simbolului*. Acesta este sensul „magic" al simbolului. În ceea ce privește Spiritul, această „magie" operează precum Ideea platonică, la fel cum ritmul acționează asupra voinței noastre de mișcare; ascultăm în ciuda și în contradicție cu orice, chiar și atunci când nu cedăm.

55 În Tao Te Ching, splendidul înțelept Lao-Tzu spune (aproximativ): „Roata are doisprezece spițe care se întâlnesc în centru. Nici janta, nici spițele nu formează roata; butucul gol este cel care formează roata."

Simbolicul

SIMBOLICUL este mijlocul de exprimare – forma de scriere – a filosofiei „vitaliste”; simbolul este *sinopsisul* său vital.

Întrucât, așa cum am văzut, *simbolul* este forma statică a relației dintre două momente care sunt de neînțeles în simultaneitatea lor, juxtapunerea simbolurilor face posibilă exprimarea – fără formulare – a identităţilor naturii care se pot manifesta în dualități opuse.

Este evident că într-o filosofie vitalistă simbolul ar trebui să acționeze ca concept. Dar acest concept are valoare doar prin ideea implicită, deoarece este doar relația dintre această idee și complementul său. Simbolul este astfel *sinopsisul* unei funcții logice, mai degrabă decât un concept care se încadrează într-o funcție silogistică cantitativă.

Această filozofie este cea a jocului vital și „non-cantitativ”, adică relaționează doar funcțiile și nu factorii și, prin urmare, nu poate include un joc ecuațional al silogismului, pentru care datele (chiar și atunci când sunt abstracte) sunt redate prin comparație, obiectivabile. De exemplu, „cariokinezia” este în sine o funcție neobiectivabilă. Este obiectivabilă doar în momentele sale statice și nu în momentul său vital, dinamic. Esența acestei funcții este scindarea unei unități: dualitatea rezultată ne confirmă acest lucru. Nu această dualitate este scindarea: ca voință, această scindare este identică cu scindarea originală, sau Creația, dar se distinge de aceasta din urmă prin faptul că lucrează asupra a ceva calitativ divizibil. În fiecare funcție există acest moment care nu poate fi localizat în Timp; îl numesc „Momentul Prezent”. Acest moment ezoteric este cel de care se ocupă *simbolicul*, iar în el *simbolul* acționează ca sinopsis care transmite această idee funcțională implicită. Singura modalitate prin care vom cunoaște vreodată această idee nedefinibilă este prin certitudinea cunoașterii noastre înnăscute, care ne asigură de această realitate care este în mod necesar implicată în simbol. De exemplu, dacă o piatră cade, acest fapt implică o atracție pe care nu o cunoaștem în sine; o cunoaștem doar printr-o juxtapunere a elementelor cantitative ale unei analize care poate fi formulată în legi. Putem vorbi despre o masă care atrage, dar acest lucru nu ne spune mai multe despre ce este această atracție.

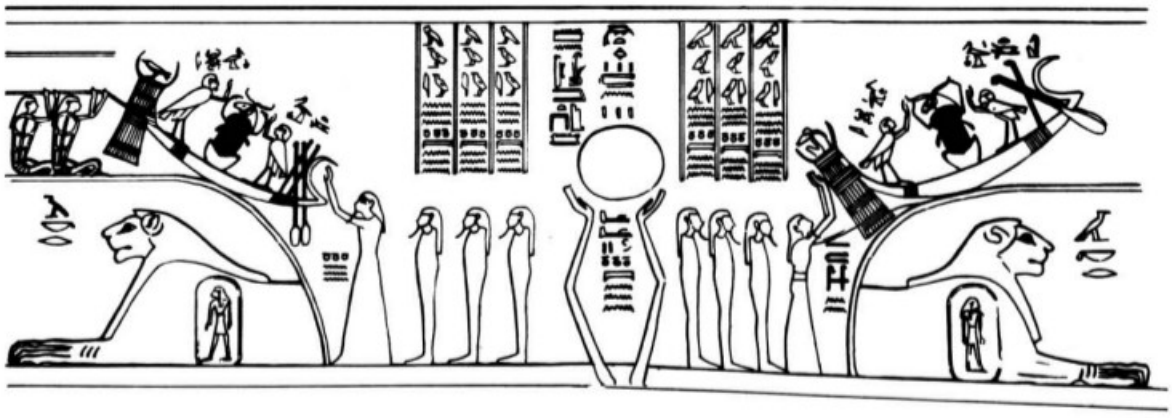

Fig. 12. În dreapta, vedem barca în care vâslește scarabeul cu cap de berbec, încadrată de sufletele lui Turn (demiurgul) și Kephri (scarabeul, ”devenirea”). Barca coboară pe spatele lui Aker, leul, și este primită de Ta-tenen, entitatea memfită a „pământului-care-iese-la-vedere”. Între cele două grupuri de trei personaje mumiforme numite „apele lui Nut”, se ridică două brațe care susțin globul solar. În stânga, Nut însuși este cel care face ca barca să se înalțe pe spatele leului Aker pentru reapariția sa zilnică.

Căderea pietrei este un simbol ezoteric, dacă o considerăm în termenii ideii implicite, dar dacă considerăm această cădere ca fiind situată în Timp și Spațiu, ea este doar un fapt exoteric, provenit dintr-o cunoaștere cantitativă. Or, ”funcția a ceea ce atrage” este realitatea cosmică, și nu atracția în sine, care acționează ca atare doar în cadrul unui anumit aspect al materiei, așa cum a dezvăluit recent microfizica.

Astfel, filosofia vitală, exprimată prin *simbolic*, se preocupă de momentul vital etern şi nu de aplicaţiile sale accidentale, în care îşi poate modifica întotdeauna aspectul.

În aceste condiţii, se poate raţiona - adică se poate construi un sistem de logică vitală? Cu siguranţă, dacă nu se caută o concluzie oprită în Timp şi Spaţiu. Viaţa - dinamismul în sine - este cea care contează; revelaţia *simbolului*, aşadar, este universală. Aceasta înseamnă că nu există nicio diferenţă în momentul vital în raport cu condiţia în care se manifestă. De exemplu, dacă o anumită plantă este un afrodisiac pentru un taur, există în această plantă aceeaşi stare funcţională (ne putem aminti de *Arcanele* lui Paracelsus) ca cea care, pentru taur, îi provoacă iritarea sexuală. Există o identitate funcţională. Mai mult, dacă această plantă (un moment static sau un simbol în Univers) există şi, de asemenea, taurul există (sau chiar dacă acest taur nu mai există), realitatea (sau Ideea) acestei plante este, a fost şi va fi întotdeauna; corespunde unei faze a genezei cosmice care va persevera, datorită faptului creaţiei constante.

Aici se află o bază pentru soluţionarea problemei cauzalităţii originale.

Când, prin analiză, se ajunge la originea energetică a materiei, se poate contesta principiul cauzalităţii originare în măsura în care se persistă în a vedea în fenomen doar o secvenţă cantitativă şi atâta timp cât viaţa este privită ca un efect bio-fizico-chimic (şi astăzi, desigur, microfizic). Linia de graniţă este împinsă înapoi; nu este depăşită. Aceasta reduce „cauza” în general la un efect dinamic al cantităţii, o dinamică cauzată de însăşi natura constituţiei energetice a atomului. În acest caz, se vede în Energie doar o Energie polarizată, adică un efect energetic, şi nu mai este o cauză originară.

Einstein defineşte energia ca un efect al Masei şi al vitezei mişcării sale;[56] prin urmare există masă şi există mişcare; prin urmare, există şi Timp şi Spaţiu (orice subterfugiu foloseşti pentru a te detaşa de ele), chiar dacă această masă este o stare de Energie.

Ar putea cineva concepe ştiinţa fără un sistem de referinţă? Acesta ar fi un *Fiat Lux*, deci o cauză în afara sistemului.

Problema pe care o credeam definitiv eliminată apare din nou astăzi, căci acum ne aflăm în faţa unui impas. Rezolvăm dificultatea recunoscând că totul este, în cele din urmă, lumină - sistemul de referinţă ultim: **c** = viteza de propagare a luminii. Acum, este lumina o cauză? Dacă da, în ce acţionează? Şi dacă este un efect, care este cauza sa?

În măsura în care nu am recunoscut realitatea „Prezentului”, nu am acceptat acest moment care este de neînţeles în lumea fenomenală, dar care se impune chiar şi raţionalului - în măsura în care nu am acceptat principiul eternităţii Prezentului, necesitatea unei dualităţi, Ştiinţă şi Credinţă, rămâne; iar „istoricii”, în interpretarea lor a tradiţiei, au, într-o oarecare măsură, dreptate să nu aibă încredere în „simbolism”.

Această noţiune de Prezent etern necesită anumite specificaţii.

Exoteric, prevedem că, în anumite condiţii, o cauză dată va produce un rezultat dat. Toată cunoaşterea se bazează pe această previziune, care este rezultatul observaţiei şi constituie un determinism primar. Acest empirism face posibilă generalizarea care formulează legile ştiinţei.

Acum, filosofic, o cauză este Cauză doar în momentul în care produce un efect, care nu este în niciun fel cert. În aceleaşi condiţii cunoscute, aceeaşi cauză se poate întâmpla să producă un efect foarte diferit. De exemplu, ştim astăzi că influenţele (cum ar fi cea a razelor cosmice) pot modifica efectul unei reacţii chimice.

Să presupunem că o piatră cade de pe cornişa unei case. Este prea târziu să avertizăm trecătorul că această piatră este pe cale să-l omoare. Ştim că această piatră îl va ucide pe acest om; prevedem acest efect. Ce prevede? Memoria noastră; ne arată inevitabilitatea acestui efect. Inevitabilitatea se află în imaginaţia noastră, care este creată de memoria noastră. Căci, în realitate, această piatră poate fi deviată de la cursul său; Omul se poate mişca puţin mai repede sau mai încet, iar piatra îl va rata. În orice caz, piatra care cade va fi cauza strivirii acestui trecător (şi, prin urmare, îşi va produce efectul) doar dacă găseşte în acest om un obstacol în căderea sa. Înainte de acest punct, ea nu este cauza.

---

56 Această viteză este o limită *qua* c^2 sau viteza luminii la pătrat. Prin urmare, masa $M = Ec^2$.

Cauza şi efectul nu sunt separate de niciun timp. Nicio reacţie chimică nu poate elibera elementele în momentul trecerii lor dintr-o combinaţie în alta. Adesea, corpurile gazoase sunt cele care trec astfel, şi nicio urmă nu dovedeşte existenţa lor în stare liberă.[57] Într-adevăr, la fel ca în biologie, în conjuncţia spermatozoidului cu nucleul ovulului,[58] precum şi în cristalizarea unei sări, reacţia chimică are loc în afara Timpului. Există, în lume, efecte; dar distanţa în timp dintre cauză şi efect nu există. Orice creaţie este constantă în Prezentul etern. Acum, fecundarea - adică momentul vital al conjuncţiei - se supune legii Creaţiei; este instantanee, aşa cum este, de exemplu, apariţia unui cristal în soluţia sa lichidă mamă. Acelaşi lucru este valabil şi pentru conjuncţia elementelor chimice. În acest caz, este întotdeauna vorba (adică de relaţia dintre cauză şi efect) despre un moment vital, care, chiar şi în materia anorganică, se supune legii universale a Creaţiei: substanţa neformată primeşte formă, căci este întotdeauna vorba despre o activitate echilibrată de o activitate opusă, iar activitatea semnifică „dinamism în sine" înainte de a deveni un corp dinamic. Efectul este o neutralizare a unei activităţi, iar această neutralizare nu are loc niciodată fără reacţia fenomenală de rezistenţă; este pur şi simplu un lanţ de activităţi, reacţia nefiind decât o nouă activitate a primului efect, deci noua cauză. Acest „lanţ" ni se pare a fi situat în Timp şi Spaţiu, în timp ce este o gestaţie care este Timpul; dar între Cauză şi Efect nu există Timp.[59]

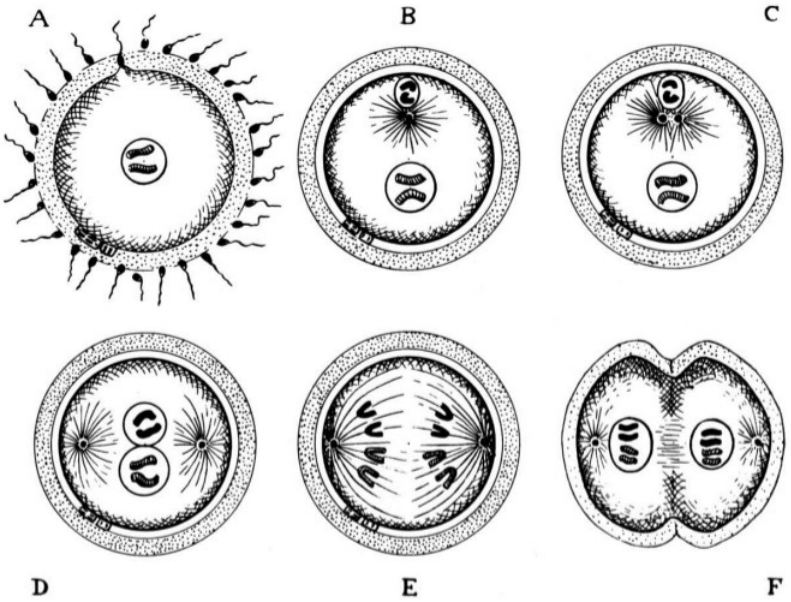

Fig. 13. Mitoză celulară. Fecundaţia cuprinde următoarele fenomene: atracţia spermatozoizilor de către ovule; penetrarea spermatozoidului, formarea unei membrane de apărare, contracţia protoplasmei şi formarea unui lichid între cei doi; divizarea spermocentrului în doi centrozomi înainte de conjuncţia celor doi pronuclei; conjuncţia celor doi pronuclei în timp ce cei doi centrozomi se separă. Fiecare grup de cromozomi este atras de unul dintre centrozomi.

57 Se pot ridica următoarele obiecţii: (1) inerţia materiei; (2) faptul că reacţia chimică are loc mai rapid sub efectul căldurii (vezi în acest context legea lui Van't Hoff). În sens opus, termodinamica arată că la zero absolut (-273°), orice reacţie chimică trebuie să înceteze. Căldura intervine astfel ca factor în reacţie prin dispersarea (lichefierea) mediului molecular, facilitând reacţia, dar temperatura nu îi modifică în niciun fel natura. Indiferent dacă reacţia are loc rapid sau lent, Momentul Prezent al „trecerii" nu poate fi localizat în Timp.

58 Fertilizarea cuprinde următoarele fenomene:
a. Atragerea spermatozoizilor de către ovule;
b. penetrarea de către spermatozoid, formarea unei membrane defensive, contracţia protoplasmei şi formarea unui lichid între cei doi;
c. divizarea centrului spermatozoidului în doi centrozomi, prin conjuncţia celor două pronuclee;
d. conjuncţia celor două pronuclee, în timp ce cei doi centrozomi se separă;
e. divizarea imediată a noului nucleu (fiecare grup de cromozomi ai săi este atras de unul dintre centrozomi).

59 Să observăm prin această explicaţie că Timpul devine astfel o cantitate în „durată" prin juxtapunerea părţilor, un fel de granulaţie. Aceste „părţi" sau „cantităţi" sunt simbolurile universului şi constituie un lanţ care are un început şi un sfârşit aparent (obiectiv).

Principiul „Momentului Prezent” nu este o doctrină mistică, ci este un fapt care are un caracter mistic.

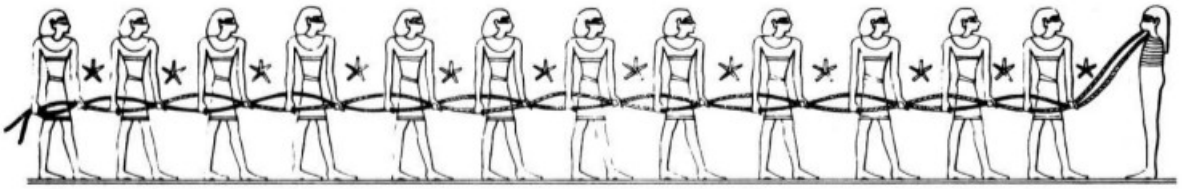

Fig. 14. „Cei care poartă șnurul dublu împletit din care ies stelele.” Astfel sunt desemnate cele douăsprezece persoane care extrag șnurul dublu din gura lui Aken. Știind că la fiecare oră se naște o stea, putem înțelege restul textului care spune că la fiecare nouă răsucire, se naşte o oră, apoi, după trecerea Marelui Neter, Aken înghite din nou șnurul (făcând astfel timpul să se întoarcă înapoi). (Cartea Porților, divizia a 5-a).

Acest lucru poate fi mai bine înțeles prin imaginea axei. Fiecare corp care se rotește în jurul său se rotește în jurul unei axe. Proiecția tangențială a unui diametru din planul perpendicular pe această axă este contradictorie la extremitățile opuse.

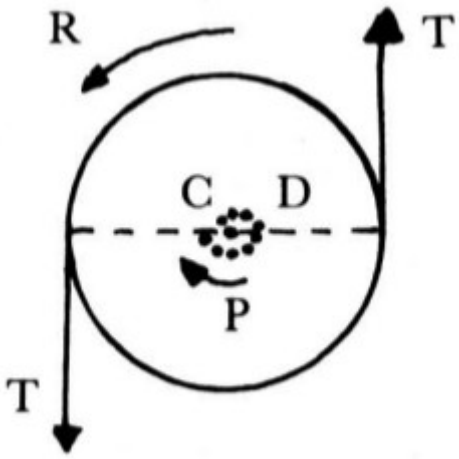

C - centrul, polul axei
D - diametru
T - proiecție tangențială
R - direcția de rotație
P - mișcare precesională

Vedere, prin polul axei, a planului în unghi drept față de axă.

În centru – adică pe axă – această proiecție este astfel anulată, ceea ce ar impune imobilitate acestui centru. Pentru a compensa această imposibilitate, polul axial este deplasat și se mișcă în direcția opusă rotației, creând mișcarea precesională.[60]

Dacă s-ar putea impune mecanic această imobilitate acestui centru axial în timpul rotației corpului, o dezagregare a materiei ar urma în mod necesar odată ce s-ar atinge o anumită viteză.

Axa, numită „linie imaginară”, este de fapt „un fapt cu caracter mistic”: există și totuși rămâne exoteric de neînțeles; nu este abstracțiunea unui dat concret; pe de altă parte, este imposibil de definit dacă este efect sau cauză.

Dacă acum considerăm *simbolicul* ca fiind construit cu *simbolul* conceput ca un fenomen aparent, tranzitoriu, care conectează complemente (adică abstracțiuni) unificând într-un Prezent discontinuitatea aparenței în continuitatea acestui Prezent, atunci simbolicul nu mai contrazice

60 Aceasta este propria mea explicație și nu corespunde în niciun fel cu explicația „mecanicistă” dată pentru mișcarea precesională.

faptul istoric, iar faptul istoric apare ca caracterul exoteric al unei realităţi ezoterice. Acum, doar realitatea are o valoare, care este ineluctabilă, invariabilă.

În exoterism nu se demonstrează niciodată cauza în afara sistemului decât cu sistemul, deci într-o dualitate, ai cărei unul dintre poli este lăsat credinţei.

Simbolul demonstrează ezoterismul care, prin intermediul simbolicului, unifică ceea ce este divizat şi pune capăt problemei cauzalităţii. Cauza, aparent în afara sistemului, este în el, veşnic unită şi prezentă, iar creaţia este constantă. Un fenomen cutare şi cutare nu a existat; el este întotdeauna în cunoaşterea noastră înnăscută, din care conştiinţa noastră se extinde din ce în ce mai mult odată cu experienţa.

Astfel, lumina poartă în sine ceea ce acţionează şi ceea ce este acţionat: discontinuitatea în cadrul continuităţii.

Lumina este, pentru adevărata Lumină (Geneza lui Moise), simbolul Prezenţei care este Cauză-Efect absolut. Succesiunea - adică Timpul, ca distanţă dintre cauză şi efect - este o iluzie mentală şi nu o realitate. Acest Timp este de neconceput, aşa că de ce să ni-l imaginăm? Cauza nu poate fi cauză fără a produce un efect, care va fi o nouă cauză în condiţiile potrivite activităţii sale. Astfel, poate exista, în aparenţa senzorială, o secvenţă de efecte, dar niciodată o secvenţă de la cauză la efect. Timpul ca geneză - sau geneza ca Timp - se mişcă în direcţia efectului care devine noua cauză. Astfel, marşul Timpului este ireversibil. Acestea sunt datele genezei cosmice, ale cărei faze sunt efectele (momentul vital static), deoarece simbolurile - sau „lucrurile” - subzistă ca individualităţi care se epuizează, fiind terminate ca tipuri şi nemai-acţionând ca cauze.

Între cauza originară extremă şi cauza finală ultimă (pe care am dori să o numim efect) se află fenomenul, lumea, despre care cunoaştem - în diferite tipuri de formă - toate „momentele statice”, adică cadavrele momentane care populează Universul. Acestea sunt simbolurile evoluţiei Conştiinţei - adică a Gândirii - prin toate experienţele. Aceasta nu este decât cunoaşterea actualizată a propriului „Sine”, încă latentă în accidentul „Eului”.

Nu poate exista decât o singură cale în acest sens, în ciuda multitudinii de ramificări. Scopul este unic, există o singură Realitate, iar cele mai sălbatice, cele mai împrăştiate ramuri mici îşi trimit seva către această inimă.

Întrucât principiul funcţiei este unic, există în mod necesar o relaţie şi o analogie între momentele marilor cicluri cosmice şi micile evenimente de pe pământ. De exemplu, ne putem găsi astronomic în locul Berbecului (în ciclul precesional), iar evenimentul pământului poate traversa toate cele douăsprezece semne de 2.160 de ori. Influenţa „momentului vital arian” va opera în timpul fiecărui moment vital terestru al fiecărui semn, atât în Balanţă, cât şi în Leu etc., colorând momentul Balanţă sau Leu cu temperamentul său Berbec.[61]

Evenimentele secundare, terţiare sau chiar mai îndepărtate (ramificate) - adică „istoricul” - nu pot fi independente de simbolistica momentului. Ele devin simbolul, momentul-sinteză static al vieţii cosmice.

Această viaţă a simbolului (ezoterismul său) care se identifică cu această viaţă este Realitatea; ea permite ca ceea ce a fost, ca eveniment cosmic şi istoric, să persiste de fapt în noi din acest moment înainte, deoarece viaţa simbolului este experienţa conştiinţei noastre: Conştiinţa Microcosmosului uman, rezumată de Omul cosmic, prin care suntem cu toţii legaţi împreună.

Şi dacă această conştiinţă este particulară fiecărei persoane (întrucât fiecare individ, conform facultăţilor sale, poate sau nu să recunoască în ea starea momentului), ea rămâne totuşi universală, prezentă, aşa cum un recipient universal poate conţine toate formele, aşa cum sinteza luminii poate oferi toate aparenţele.[62]

---

61 Acest exemplu nu are niciun scop astrologic; este folosit aici doar ca o imagine pentru a ilustra ideea.

62 În acest context, să menţionăm un tratat, ”*Sur le sens unique dans le courant du temps*” de Satosi Watanabe, un discipol al lui Louis de Broglie, citat de Lecomte du Nouy în *L'Homme devant la science* (Paris: Flammarion, 1946): „Viaţa noastră psihologică este o durată continuă: este, aşa cum spune Bergson, «progresul continuu al trecutului, care roade viitorul şi se umflă pe măsură ce avansează». Întregul nostru trecut există integral în prezentul nostru. Durata noastră nu este un punct care înlocuieşte un alt punct de-a lungul unei linii, ci prelungirea întregului trecut, care se păstrează în prezent.” Acest savant, deşi fizician, a „simţit” temeinic ezoterismul, pentru care Timpul, care este „granulaţie”, nu există.

Pentru ezoterism, o problemă de cauzalitate originară nu există.

Natura, pe de altă parte, este lumea Creaturii; tot ce există în ea este dualizat în aparența sa, care este cerebral perceptibilă pentru noi. Aceasta este lumea exoterică, lumea care, pentru noi, este în afara noastră, ”obiectivă”. Astfel, atâta timp cât Dumnezeu și Diavolul – exprimate popular – există pentru noi, în aspectele lor extreme, niciunul nu este real, deși sunt relativ adevărate.

Doar ceea ce este invariabil și nedivizibil este real: Momentul Prezent, care este etern și indivizibil, de neînțeles cerebral, dar cunoscut prin conștiința noastră înnăscută. Aceasta este lumea ezoterică, în care susul și josul, fața și spatele, dreapta și stânga, încetează să mai fie, făcând loc viziunii spațiale, care, pornind din centru, se poate extinde în toate direcțiile simultan în cadrul volumului (Spațiul) pe care Spiritul (Energia) îl formează pe măsură ce se coagulează în materie.

Această devenire spațială este conștiința noastră despre continuu (ezoteric), iar geneza specificată (devenirea Timpului) este conștiința noastră despre discontinuu (exoteric) prin „plasarea” etapelor sau fazelor.

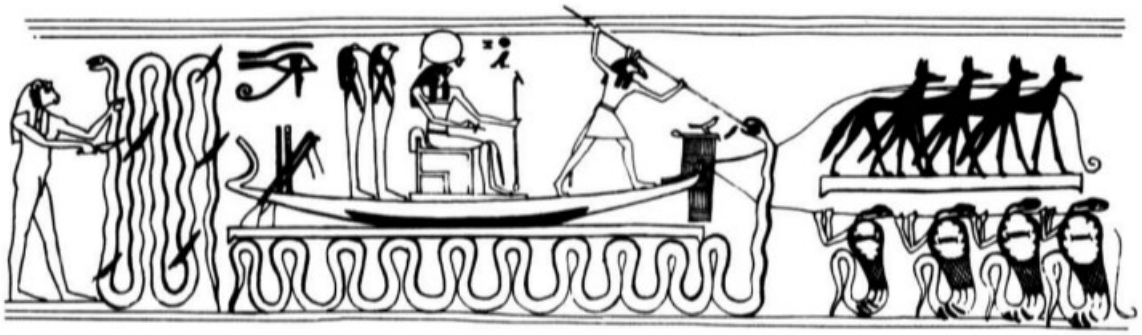

Fig. 15. În jurul prânzului, barca lui Re-Horakhty ajunge în vârful unui munte unde se găsește un șarpe lung de 50 de coți (26 de metri), ai cărui 3 coți principali sunt din silex. Acest șarpe înghite dintr-o singură înghițitură o parte din râu. Seth, în fața bărcii, ”își îndreaptă lancea de foc împotriva lui și îl face să tușească tot ce înghițise”. (Cartea Morților, Capitolul 108). În spatele bărcii, o entitate cu cap de leu îl străpunge pe șarpele Apophis cu o lamă.

Concluzie

O CERCETARE FĂRĂ iluminare este caracterul ştiinţei occidentale moderne. Această indecizie colorează totul, Arta, precum şi organizarea socială şi chiar, în multe cazuri, Credinţa.

Occidentul este ignorant în ceea ce priveşte acea seninătate a cărei amprentă este tot Egiptul antic.

Mormintele conducătorilor acestui popor sunt consacrate mărturisirii lor de credinţă în supravieţuirea sufletului. Pentru aceşti oameni, a muri este certitudinea de a trăi din nou. Viaţa terestră este doar o trecere; trupul muritor este un templu temporar pentru sufletul viu.[63]

Occidentul etichetează această atitudine a Înţelepciunii drept o stare a ştiinţei „încă mistică". Însă tehnica egipteană şi simbolistica sa atestă un simţ realist şi facultăţi de raţionament, contrazicând opinia conform căreia această epocă este o epocă „primitivă, mistică".

Evoluţia noastră exoterică, prin fazele metafizice greceşti, conducând în prezent la un raţionalism exclusivist, ne-a dat, datorită necesităţii analizei, o „mentalitate a complexităţii" care astăzi ne împiedică să vedem simplu.

A te cultiva pentru a fi simplu şi a vedea simplu este prima sarcină a oricui doreşte să se apropie de simbolistica sacră a Egiptului antic.[64] Acest lucru este dificil deoarece evidentul ne orbeşte.

Uităm, de exemplu, că atunci când ne aşezăm pentru a ne relaxa, toată oboseala se duce la coapse, "suportul corpului". Prin urmare, merită să studiem rolul lor în economia vitală şi importanţa pe care o au în termeni simbolici.

Uităm că, trecând mâna peste frunte şi peste părţi ale craniului, anumiţi centri frenologici obosiţi sunt astfel vitalizaţi magnetic.

Uităm că, atunci când dormim pentru a ne reface energia, simplul fapt de a elimina conştiinţa cerebrală ne permite să ne inspirăm din sursa universală a vieţii, ceea ce ne-ar putea determina să căutăm (şi să găsim) cauza ei mai profundă.

Pentru a cunoaşte adevăratele secrete ale vieţii, este necesar să abandonăm raţionamentul ştiinţific, care este destul de seducător, dar înşelător, şi să învăţăm cum să examinăm ceea ce, pentru că îl vedem, nu mai observăm.

În fiecare zi, în fiecare clipă, aplicăm „secrete" care, dacă am şti să devenim conştienţi de ele, ne-ar dezvălui toate puterile şi toată Puterea pe care o posedă Omul Microcosmic.[65] Nu este absolut nicio nevoie să violăm Natura pentru a o înţelege, dar, aşa cum spune proverbul, "*nu vedem pădurea din cauza copacilor*".

Cultivându-ne propria grădină, uităm că plantele cresc spre cer, că a vegeta înseamnă a te înălţa şi că a te înălţa înseamnă a face uşor ceea ce este greu, a anula gravitaţia.

Dacă „grupul" are un caracter nou propriu, nu-l poate extrage de nicăieri altundeva decât din viaţa abstractă a indivizilor care îl compun, o viaţă abstractă pe care individul izolat nu o poate dezvălui. De exemplu, în Unitate există o natură masculină şi o natură feminină, care sunt de necunoscut. Entitatea-număr, compusă din unităţi, dezvăluie, în primul rând, acest caracter par şi impar.[66]

---

63 Uităm, sau nu suntem conştienţi, că trecerea noastră prin această viaţă este o şcoală unde Conştiinţa trebuie, prin suferinţă morală, să-şi îmbogăţească cunoştinţele despre toate stările superioare pe care Natura ni le învaţă prin simbolurile sale. Învăţarea este doar ABC-ul limbajului care ne permite să ne exprimăm astfel încât comunicarea între indivizi să devină posibilă, dar Cunoaşterea singură este un scop care justifică existenţa noastră şi mizeriile contingenţelor sale.

64 Această simplitate se referă aici la faptul de a „fi simplu" şi de a „vedea simplu", nu la „idei simple". A vedea simplu cuprinde două etape: (1) observarea, (2) acceptarea - observarea, fără prejudecăţi, a ceea ce este simbolul şi acceptarea a ceea ce are de spus aşa cum este spus, fără a-i adăuga nici presupunere, nici imaginaţie.

65 Dr. Carrel a avut o presimţire a acestui lucru.

66 Grupul manifestă natura conţinută virtual în unitate. Ar fi totuşi o greşeală să credem că statistica aritmetică a grupului (deci o statistică mecanică) permite cunoaşterea naturii unei unităţi, deoarece această colectivitate este ea însăşi compusă din grupuri de unităţi simple sau compuse. Altfel, materia ar fi dezvăluit natura atomului care o compune. Acum, există atomul simplu, precum cel al hidrogenului, şi există atomi care sunt foarte complicaţi în compoziţia lor, apoi molecule sau grupuri de atomi şi, mai departe, stările cristaline sau amorfe ale

În Natură totul este dualizat, iar cel înalt dezvăluie natura celui jos. Coroana copacului arată natura rădăcinilor sale. Scoarța și natura lemnului acestui copac arată - fără microscop - natura tipului de celulă care alcătuiește acest copac, deoarece în Viață, statistica aritmetică nu se aplică. Dr. Carrel a arătat că fiecare celulă a inimii este inima și bate așa cum o face. Fiecare celulă a ficatului este ficatul etc.

S-ar putea cita nenumărate exemple care aruncă o lumină minunată asupra existenței.

Dar Egiptul faraonic a rezumat totul într-o alegere simbolică de simboluri pe care a făcut-o din elementele mediului său, o alegere atât de înțeleaptă încât trebuie să ne înclinăm în fața ei.[67]

Fiecare tip natural este o revelație a uneia dintre naturile și funcțiile abstracte care guvernează lumea, un verb al limbajului divin - adică entitățile sau Principiile (*Neteru*) pe deplin realizate. Acestea sunt pe deplin realizate în sensul că sunt tipuri sau etape definite în embriologia cosmică a omului.

În loc să pornească de la o construcție imaginară, în loc să se bazeze pe speculații intelectuale, Egiptul antic ne arată calea unei recunoașteri infailibile a forțelor și legilor care guvernează Universul, pornind de la rezultatele sale concrete pentru a căuta în ele spiritul cauzal, altfel de necunoscut, întrucât orice speculație filosofică este zadarnică dacă nu este confirmată de fapte.

Egiptul faraonic este în esență practic. Se ocupă de Natură și lucrează cu mijloace naturale în care vede simbolurile stărilor spirituale, cunoscute doar intuitiv. Definiția intelectuală îl interesează doar secundar, ca un joc al gândirii și nu ca un ghid. Analiza intelectuală duce

---

grupurilor de molecule. Fiecare dintre aceste entități manifestă caracterul natural al componentelor, ceea ce ne oferă în cele din urmă, în materie, o astfel de complexitate de „naturi” încâlcite încât observăm această materie ca fiind guvernată de legi care aparent nu au nimic în comun cu cele care guvernau inițial această lume. Pentru a ilustra acest punct, să luăm în considerare Numerele. Numărul Unu, presupus a fi un necompus, are, din punct de vedere filosofic, o dublă natură: este masculin și feminin (îl putem asemăna cu Adam din Geneza lui Moise). Când primul grup formează entitatea „Doi” (care este Eva), numărul par este revelat; este feminin în raport cu Unitatea care, relativ, acționează ca un număr impar, masculin. În ceea ce privește chiar această primă entitate care este Trei (adică Unu și Doi), ea manifestă doar două naturi: (1) natura sexuală, (2) natura multiplicativă a feminității, deoarece numărul Doi este primul număr care poate fi multiplicat cu sine însuși. Ne aflăm în fața primului cuplu, atomul energetic simplu numit Hidrogen. Dar să luăm acum o entitate mai complexă, al patrulea număr prim care este Șapte. Numărul Șapte este impar, masculin, compus din Trei (masculin) și Patru (feminin). Acest număr masculin Trei conține de fapt în sine pe Eva, numărul Doi, feminitatea manifestă; este astfel un atom complet și nu mai este o Energie nepolarizată precum numărul Unu. Mai mult, numărul feminin Patru este o înmulțire a lui Doi: un pătrat sau o valoare geometrică primară și nu mai este doar o valoare aritmetică. Naturile manifestate de entitatea Șapte nu au nimic în comun cu cele manifestate de entitatea Trei. Dovada este că Șapte poate fi la fel de bine Unu și Șase, sau Doi și Cinci; adică, prezintă în natura sa cea a trei cupluri foarte diferite una de cealaltă. Comportamentul acestui număr nu ne permite în niciun fel să concluzionăm că este guvernat de Legea care guvernează primul cuplu sau „atom primitiv”. Prin urmare, pentru ca statistica să facă posibilă o investigație a cauzelor (adică a naturii individului sau a unității grupului), acesta trebuie studiat prin analiză, regresiv, în diferitele grupuri mai simple din care este compus. Aceasta ne conduce înapoi la Descartes și de la Descartes la Microfizică, iar de la Microfizică ne întoarcem la „statistica” disperării, incapabilă să înțeleagă natura componentei fără revelație metafizică.

67 Simbolicul se aplică întotdeauna, în fiecare caz. Fiecare gest, fiecare grimasă, precum și strălucirea din ochii unei persoane, dezvăluie impulsul sau gândul său secret. Mersul său, posturile sale și nenumărate detalii ale comportamentului său dezvăluie caracterul unui om; tendința estetică a unei epoci, stilul arhitectural și chiar natura materialului preferat sunt simboluri ale caracterului unei perioade sau al unui popor. Astfel, se poate studia simbolistica oricărui timp și a oricărui popor. Dacă prefer Egiptul antic Indiei, Chinei, Babilonului sau Greciei, este pentru că ne este mai accesibil, datorită „mărturiilor” autentice pe care ni le-a lăsat și pentru că întreaga sa cultură este fondată pe o formă simbolică de scriere. Aceasta atestă o înțelepciune de neegalat, care a îndrăznit să întemeieze un imperiu pe expresia pur simbolică a scrierii sale. Orice mod de scriere format prin intermediul unui sistem alfabetic convențional, arbitrar, poate, în timp, să se piardă și să devină de neînțeles. Pe de altă parte, utilizarea imaginilor ca semne pentru exprimarea gândului lasă sensul acestei scrieri, vechi de cinci sau șase mii de ani, la fel de clar și accesibil ca în ziua în care a fost sculptată în piatră; căci un scaun, un șoim, un vultur, o bucată de pânză, o placentă, un picior, o postură umană etc. nu se vor schimba atâta timp cât vor exista oameni pe pământ. Aceasta privește scrierea hieroglifică. Cât despre limbajul construit gramatical, este o altă chestiune care nu intră în sfera acestei relatări. Să observăm, de asemenea, că flora și fauna Egiptului includ multe specii care nu au fost niciodată folosite pentru simbolistica hieroglifică. Aceasta arată o alegere, prin urmare o voință de a asambla tipurile de bază ale mediului său care ar putea fi desemnate ca „ireductibile”, pentru o simbolistică necesară unei învățături cosmice (cum ar fi cea conținută în miturile lunare și solare osiriene și horiene).

întotdeauna, în cele din urmă, la necesitatea de a alege între subiectiv şi obiectiv; nu rezolvă nimic, deoarece trebuie să ia în considerare totul într-o anumită durată, în timp ce Natura ne arată întotdeauna ciclul osirian închis, autoreînnoitor.

De exemplu, principiul entropiei este o presupunere exoterică; realitatea ezoterică este o creaţie constantă.[68]

Modul nostru de acţiune necesită teoria predefinită. Egiptul antic, care este realist, acţionează natural, ştiind că teoria este o fixare care limitează acţiunea. Astfel, s-ar fi putut crede că practica o ştiinţă simplă, empirică, adică o ştiinţă a aplicării fără cercetarea cauzelor. Se uită că există o metodă riguroasă dictată de mit şi de filosofia simbolică.[69]

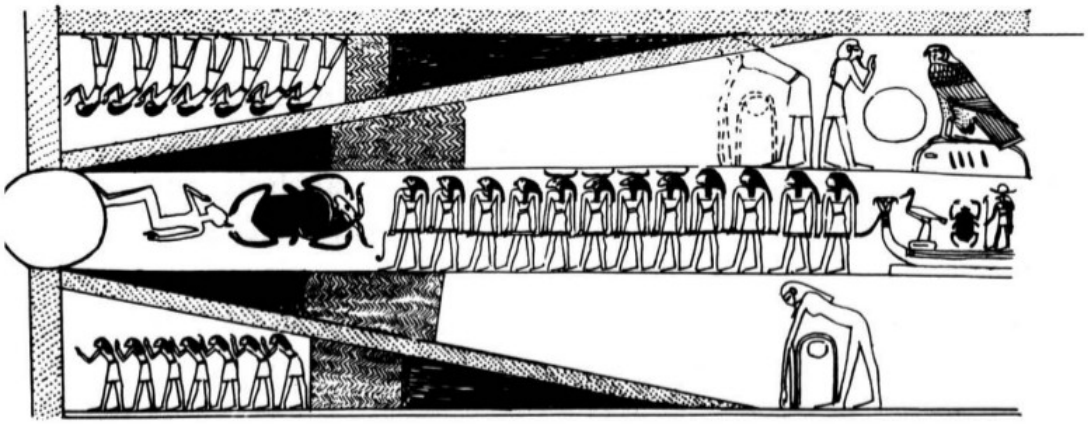

Fig. 16. Barca sufletului lui Kephri-Re este trasă de 12 persoane pe o cale foarte singulară, care intră într-o pâlnie imensă. În timpul traversării apelor cereşti ale lui Nu, urmată de traversarea conului negru, metamorfozele sunt simbolizate de un scarabeu cu cap de berbec şi un copil mic care îşi ţine degetul la gură, care preced globul solar, rodul acestei „concretizări" a Energiei cosmice prin efectul catalizator al sufletului Ba şi al Neterului.

Directiva gândirii este asigurată de clasificarea simbolică, adică de definirea grupurilor esenţiale ale unui simbolism natural. Toate funcţiile Naturii sunt incluse în ea; lucrul sau fiinţa

---

68 Entropia reprezintă pierderea, în Univers, a întregii Energii eliberate în timpul reacţiilor fizico-chimice ale Naturii. Acest fenomen, considerat ca efect final al acestei Naturi (care are o origine la fel de energetică), plasează lumea între un început şi un sfârşit. Aceasta lasă la voia întâmplării existenţa bruscă a unei lumi în mijlocul neantului, care este în mod necesar înţeleasă ca Energie pură, nepolarizată. Aici vedem, *grosso modo*, un produs al ştiinţei exoterice, raţionale, care ne obligă întotdeauna să întemniţăm o idee între limite stabilite, fie în ştiinţă, fie în sociologie. Chiar şi materia grosieră se opune, în virtutea inerţiei sale, unei aplicaţii prescrise de această ştiinţă. Acum, a merge cu Natura în direcţia Cunoaşterii Egiptene nu înseamnă a întâmpina rezistenţă (adică nu înseamnă a provoca opoziţia inerţiei). Găsim aceeaşi învăţătură în taoism, iar Judo-ul spiritual al Japoniei nu este altul decât acesta. Astăzi, funcţionarea energetică a atomului ar trebui să ne arate calea. Ce putere mecanică trebuie să dezvolte o muscă pentru a zbura drept timp de o zecime de secundă, dacă este într-adevăr vorba de putere mecanică? Cum zboară şoimul, uliul şi pescăruşul albastru cu viteze care depăşesc datele date ale gravitaţiei şi acceleraţiei şi fără niciun punct de sprijin de la care să decoleze? Ştiinţa noastră nu mai vede deja în greutate o cantitate materială; mai degrabă, o vede ca Energie. Logic, nu mai este absurd să admitem că într-o zi ar putea fi posibil să contracarăm greutatea cu energie şi chiar să folosim energia magnetismului animal, despre care s-a dovedit că omul este un acumulator extraordinar.

69 De aceea, despre mit ar trebui vorbit analitic. Nu putem avea încredere că vom ajunge vreodată la principiul mitic prin juxtapunerea (sincretismul) elementelor dispersate sau că Mitul ar putea fi o construcţie „poetică", aşa cum propune profesorul Alexandre H. Krappe în La Genise du mythe (Paris: Payot, 1925). Nu există o *Mythenbildung* (geneză a mitului) în principiul mitic: acesta din urmă este o revelaţie. Desigur, dacă admitem că sensul mitului este, aşa cum crede profesorul Krappe, ceea ce înţelege el că este în lumina propriei ştiinţe, atunci este admisibil şi ca sensul său să fie pur imaginaţie individuală. Dar poate, cu puţină modestie, am putea accepta existenţa unui sens care depăşeşte cunoaşterea obişnuită, aşa cum sugerează Mircea Eliade în *Traité d'histoire des religions* (Paris: Payot, 1926), p. 356: „Într-adevăr, o întreagă serie de mituri, în timp ce povestesc despre faptele zeilor şi ale fiinţelor mitice *in illo tempore*, dezvăluie în acelaşi timp o structură a realităţii care este inaccesibilă înţelegerii empirico-raţionaliste." Se pot inventa legende explicative şi schimbări ale numelor Principiilor, adaptate la evoluţia Conştiinţei, dar natura „funcţională" a acestor *Neteru* este neschimbată.

(adică tipul-simbol al unei linii) reprezintă integral, într-o manieră vitală, toate nuanţele funcţiilor acestei părţi a Naturii pe care le putem cunoaşte de fapt. Ne putem mira pe bună dreptate de alegerea acestor tipuri-simbol.

Iată câteva exemple suplimentare de simbolism: semnul sculptat este scobit pentru a semnifica *intrarea* în materie; este în relief atunci când *ieşirea* este semnificată. Acest lucru poate fi observat în anumite morminte: intrarea este cea a corpului în pământ; ieşirea este învierea. Ceea ce este scris şi figurat trebuie citit în sensul de intrare sau ieşire. Acest principiu se aplică în mod egal peste tot, în temple şi în stilul dinastic. Adesea, în anumite scene de pe un perete, această intenţie va fi remarcată simbolic prin scobit şi relief. Poate fi găsită chiar şi în detaliile unei singure feţe (ochi, nas, urechi). Astfel, un simbol devine o idee generală. Prin urmare, trebuie să aflăm ce se înţelege prin „a intra în materie" şi prin „a o părăsi".

Mâna stângă primeşte; dreapta dăruieşte şi acţionează. În chiromanţie, mâna stângă poartă inscripţia predestinaţiei; mâna dreaptă modifică destinul. Acest simbolism al mâinilor explică anumite anomalii observate frecvent în figuraţia egipteană, cum ar fi figurile care au două mâini drepte sau două mâini stângi sau o figură care îşi uneşte mâna dreaptă cu stânga alteia. În mod similar, întrucât degetele au şi ele o semnificaţie simbolică, trebuie observată poziţia fiecăreia dintre ele în gesturile de a aduce ofrande.

Astfel, Egiptul vorbeşte şi explică atât prin imagini, cât şi prin construcţie.

Principiile, sau *Neteru*, sunt fie puteri abstracte (paradisiace, create), fie puteri naturale. Buricul, prin absenţa sau prezenţa sa, ne arată care dintre ele.

Tablourile de pe pereţii templului acoperit cuprind până la cinci registre etapizate. Rândul cel mai înalt primeşte inscripţiile de natură arhetipală; rândurile din mijloc le au pe cele de natură ce ar putea fi numită ectipală sau astrală (adică, legate de influenţe stelare sau cicluri astronomice). Rândul inferior poartă inscripţia lumii formale, terestre, tipice. Totul trebuie citit în acest spirit, mai ales dacă se citeşte în el acelaşi lucru.

Trebuie bine înţeles că *simbolicul* nu pretinde a fi un răspuns la întrebările pe care şi le pune omenirea tulburată. *Simbolicul* este termenul mediu dintre inteligenţa raţională şi cunoaşterea intuitivă, dintre concepţia materialistă şi concepţia spirituală, ambele fiind nesatisfăcătoare. Din acest motiv, *simbolicul* este cel mai bun instrument pentru investigarea Naturii, corespunzând direct noii atitudini şi noilor mijloace recente de Gândire, amortizând lovitura dintre concepţiile externe dualizante şi viziunea intuitivă.

Este evident că fiecare experiment, ca orice raţionament, trebuie în mod necesar să ia în considerare, la punctul său de plecare, "natura simbolică" a obiectului sau a premisei, întrucât teoria, la fel ca experienţa, se bazează pe posibilităţile implicate - sau presupus implicate - în acest „punct de plecare". Aceasta este atitudinea naturală (instinctivă), pe care am face bine să o facem conştientă stabilind principiul simbolic ca sistem.

Pe de altă parte, câte experimente medicale ar fi mai rodnice dacă, în loc să se ocupe de cadavre sau de vivisecţie (ambele falsifică întotdeauna rezultatul), s-ar trata elementul simbolic al fiinţei vii care întruchipează în mod deosebit funcţia studiată. Fiecare tip individual din Natură este o etapă a embriologiei cosmice care culminează în om - o etapă oprită care, ca specie, prezintă o funcţie hipertrofiată ce o caracterizează.

Astfel, de exemplu, viaţa, obiceiurile etc. ale unui anumit vultur vor fi mult mai explicit instructive pentru studiul caracteristicilor hipofizare decât orice cercetare efectuată asupra omului, la care hipofiza (luată aici în general) nu mai este funcţia glandulară principală aşa cum este la vultur, ci o funcţie accesorie a sistemului general. Recent a fost făcut un studiu anatomic serios al hipofizei la păsări,[70] dar aceste observaţii, până acum aplicate doar păsărilor domestice, ar fi trebuit poate să fie extinse şi conectate cu comportamentele fiecărei specii, în mod specific ca o funcţie a predominanţei hipofizare. Încă nu am întâlnit un astfel de studiu al acestei funcţii la vultur, mai ales ţinând cont de influenţa luminii intense din ţările în care trăieşte.[71]

---

70 J. Benoit, în P.P. Grasse, *Oiseaux, Traité de zoologie*, vol. 15 (Paris: Masson, 1950) p. 290, 384 şi urm.

71 Lumina afectează direct funcţiile hipofizei.

Să observăm în continuare observarea cazurilor de hermafrodism accidental la păsări şi să legăm acest lucru cu legenda inseminării ”Vulturului” *Mut* de către „Vântul de Nord”.[72]

Definiția unei atitudini față de *simbol* şi *simbolic*, schițată în aceste câteva pagini, poate fi rezumată prin afirmația că *simbolul* este cel mai perfect mijloc de transmitere ezoterică.

72 Horapplo, *Hieroglyphics* I. 11.

Epilog

ÎN LEGĂTURĂ cu două noi puncte fundamentale, ”Momentul Prezent” şi „Creaţia Constantă”, se poate specifica în continuare că:

Cauza creatoare este „scindarea” unei Unităţi non-cantitative. Această scindare este o „autocontemplare” care creează Eul. Este şi va rămâne întotdeauna de neînţeles; este Fiat Lux. Lumina (care mai târziu şi pe un plan inferior îşi va avea imaginea în lumina pe care o vedem) este scopul direct, imediat şi final al acestui act creativ. Este Momentul Prezent, Creaţia Constantă. Aceasta din urmă devine fenomenală prin faptul „continuităţii”. Această continuitate[73] este o serie de scindări ale fiecărei noi unităţi (urmând „doctrina elementelor” din primul capitol al Genezei lui Moise). Dacă lumina se divide, devine Foc şi Apă. Focul în apă şi apa în foc sunt o nouă unitate, ca Apa animată. Aceasta, la rândul ei, se divide în „întindere”, adică în sus şi jos (căldură şi umiditate). Încă o dată, ceea ce este sus se divide în căldură şi uscăciune, iar ceea ce este jos în apă şi pământ - adică, frig şi uscăciune. Aceasta este procreaţia, continuitatea actului creativ în substanţă şi apoi în materie. Fiecare impuls procreativ este guvernat de actul creativ, care este Momentul Prezent. Astfel, Momentul Prezent fără cantitate, adăugat la sine, formează durata, adică geneza lumii (aceasta poate fi comparată cu Cuanta acţiunii din fizica cuantică).

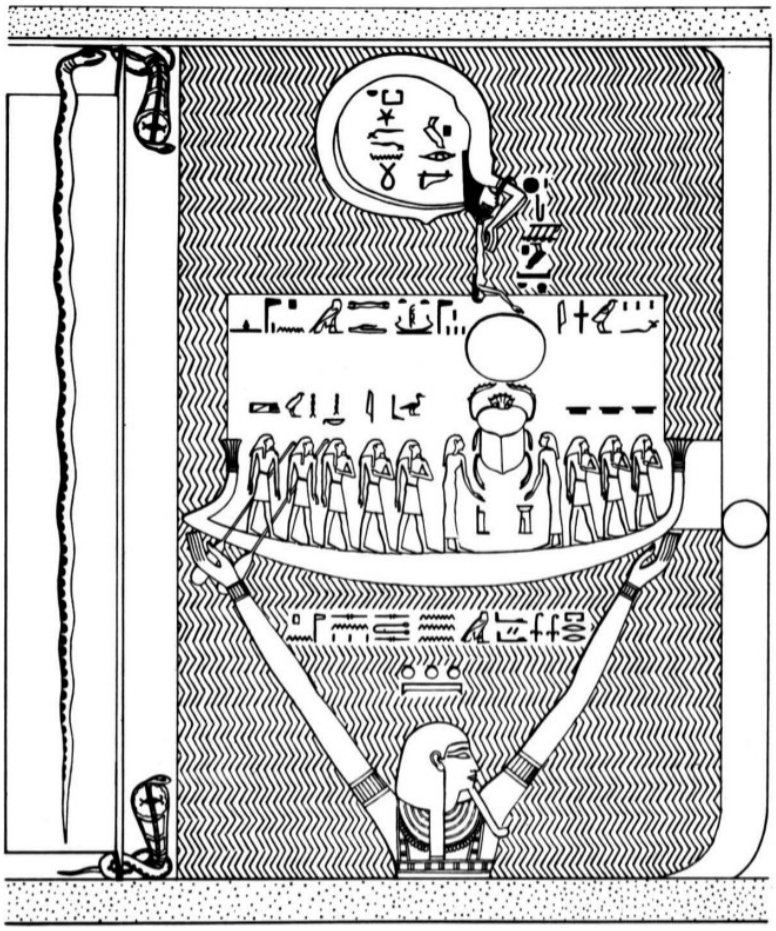

Fig. 17. Nun, apele primordiale, din care ies braţele lui Nu, simbol al trecerii de la Unu la Doi şi din care porneşte Creaţia. Creaţia este reprezentată de barca zilei în care scarabeul împinge globul solar în faţa sa. Întorcând imaginea cu susul în jos, se poate vedea Nut (Cerul) care primeşte Soarele. Ea stă pe capul lui Osiris care, cu corpul său, înconjoară Duat (lumea inversată). În barcă, ***Hou*** *(Verbul Creator) şi* ***Sia*** *(cunoaşterea) stau lângă orele de cârmă. (Cartea Porţilor, ultimul tablou).*

73 Această continuitate, pe care Descartes a numit-o „creaţie continuă”, nu trebuie confundată cu „creaţia continuă” discutată aici.

Geneza este aşadar Timp şi, ca durată, formează, prin mişcare, Spaţiul. Aceasta este lumea fenomenală.

Această continuitate este imperativă, dar, filosofic, nu este indispensabilă; este procreaţie - adică creaţie mediată, indirectă - şi îşi aduce rodul la sfârşitul întregii durate, care este întotdeauna condiţionată de noi scindări. Această continuitate este evoluţia Conştiinţei, care are un sfârşit predestinat atunci când toate posibilităţile sunt epuizate. Acum, aceste posibilităţi sunt calitativ (adică metafizic) implicate în Momentul Prezent, deoarece Creaţia - care face întotdeauna din Unu, Doi - poate genera doar o serie de Zece, cuprinzând Nouă factori în jurul Unităţii cauzale, dar nu fenomenale (*Tetractys*).

Astfel, Creaţia este constantă şi nu are durată în sine. Numai atunci când Lumina, la rândul ei, se divide, începe procreaţia sau durata.

Se pot formula următoarele concluzii:

1. În fiecare moment există în lume un început şi un sfârşit al genezei.

2. În fiecare moment, linia procreativă poate fi întreruptă de actul creativ. Aceasta poate aduce un sfârşit imediat creaturii, prin respingerea consecinţei procreaţiei care poate fi numită „accident” şi prin reducerea la esenţa sa predestinată – care, în simplul act primordial, este Lumina – a acelei lumini imanente creaturii de la început. Acesta este Principiul Răscumpărării.

3. Durata sau procreaţia nu este indispensabilă în raport cu Cauza originală, ci este impusă creaturii prin „imitaţie”; este accidentul şi, în raport cu ordinea absolută a Luminii fără umbre care este autocontemplarea Cauzei, această durată sau geneză este dezordine şi divizarea Unităţii cauzale în cantitate.

Poziţia adoptată în acest studiu exclude principiul unei creaţii care „face Lumină” într-o stare haotică. Acest fapt (Geneza lui Moise) capătă un caracter explicativ, ”ireal”, exoteric, dar această explicaţie, necesară pentru transmiterea învăţăturii, este considerată a dezvălui realitatea Creaţiei, care nu mai este plasată în Timp, ci figurează acolo întotdeauna, fără început sau sfârşit.

NOTĂ

R.A. Schwaller de Lubicz a petrecut 15 ani la Templul din Luxor, studiind arta şi arhitectura acestuia. În cartea sa „Simbol şi simbolic”, el explică faptul că adevăratul progres în gândirea umană poate fi realizat doar dacă apelăm la facultatea „simbolizatoare” a inteligenţei umane, facultate dezvoltată şi rafinată în cultura templelor din Egiptul antic şi reflectată în hieroglifele care au ajuns până la noi netulburate. Mentalitatea Egiptului antic, susţine autorul, ne ajută să ne eliberăm din impasul intelectual actual, în timp ce „simbolismul” trebuie recunoscut pentru ceea ce este cu adevărat: mijloacele intuitive de a depăşi limitele raţiunii şi de a atinge un umanism superior.

TRADUCERE REALIZATĂ CU: